

Eindrapport Auditteam voetbalvandalisme 2005 - 2006

Den Haag, 13 september 2006

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Werkwijze en activiteiten Auditteam	6
2.1	Inleiding	6
2.2	Overzicht wedstrijdbezoeken en themaonderzoeken	6
3	Ontwikkelingen in de aanpak van voetbalvandalisme	8
3.1	Aanbevelingen Auditteam 2004-2005	8
3.2	Maatregelen in het kader van invoering play-offs	9
3.3	Werkgroep Thuis	10
4	Incidenten en (politie)optreden	12
4.1	Confrontaties voor de wedstrijd	12
4.2	Incidenten tijdens en rond de wedstrijden	13
4.3	Bedreigingen	15
4.4	Spreekkoren	15
4.5	Grootschalige aanhoudingen	16
4.6	Strakker beleid, strengere aanpak	21
4.7	Preventief supportersbeleid	22
5	Vermindering politie-inzet en quick scans play-offs	24
5.1	Vermindering politie-inzet	24
5.2	Wedstrijdorganisatie bij play-off wedstrijden	28
6	Wedstrijdbezoeken	34
6.1	Ajax - Feyenoord	34
6.2	ADO Den Haag – PSV	35
6.3	De Graafschap – GA Eagles	35
6.4	Heracles Almelo – FC Twente	36
7	Conclusies en aanbevelingen	38
7.1	Conclusies	38
7.2	Aanbevelingen	39
	Bijlagen	
Bijlage 1	Samenstelling Auditteam	46
Bijlage 2	Stuurgroep: Uitvoering aanbevelingen Auditteam voetbalvandalisme vorige seizoenen	48
Bijlage 3	Bestorming supportershome ADO Den Haag	58
Bijlage 4	Incidenten Utrecht – Ajax 27-11-'05	62
Bijlage 5	Onlusten voorafgaand Ajax – Roda JC 22-3-'06	66
Bijlage 6	Grootschalige aanhoudingen Feyenoord – Ajax 23-4-'06	70

1 Inleiding

Het eindrapport dat voor u ligt biedt een overzicht van de activiteiten van het Auditteam in het voetbalseizoen 2005-2006, het derde seizoen sinds de instelling van het Auditteam door de minister van Binnenlandse Zaken. Het Auditteam heeft tot taak *onafhankelijk feitenonderzoek te doen naar ingrijpende incidenten van voetbalvandalisme en onderzoek naar het voorkómen van incidenten*. Naast feitenonderzoek (de audits) doet het Auditteam dit door wedstrijdbezoeken en themagerichte onderzoeken. In hoofdstuk 2 worden de werkwijze en activiteiten van het Auditteam toegelicht. De samenstelling van het Auditteam is opgenomen in bijlage 1.

In dit eindrapport zijn alle eerdere rapportages van het Auditteam uit het voetbalseizoen 2005-2006 samengevat. De conclusies en aanbevelingen uit deze eerdere rapportages vormen de basis van de aanbevelingen in deze eindrapportage.

In hoofdstuk 3 wordt een beschouwing gegeven over de gevolgen van de keuze die dit seizoen is gemaakt om een nieuwe competitieopzet in te voeren, onder voorwaarde dat een beleidspakket aan maatregelen doorgevoerd zou worden.

In hoofdstuk 4 wordt een overzicht gegeven van een aantal incidenten waarvan enige door het Auditteam onderzocht zijn. In hoofdstuk 5 is de samenvatting van twee nog niet eerder gepubliceerde rapportages opgenomen: 'wedstrijdorganisatie bij play off-wedstrijden' en 'vermindering politie-inzet'. Hoofdstuk 6 geeft een overzicht van de wedstrijdbezoeken en hoofdstuk 7 sluit af met conclusies en aanbevelingen naar aanleiding van het seizoen 2005-2006.

Net als vorig jaar wil het Auditteam een woord van dank richten aan alle betrokkenen die hebben meegewerkt aan de onderzoeken. Dankzij de open opstelling van bijna alle partijen kan geleerd worden van elkaar, van zaken die goed gaan en die minder goed gaan. Ook wil het Auditteam het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme speciaal bedanken voor hun advies en informatie.

2 Werkwijze en activiteiten Auditteam

2.1 Inleiding

Het Auditteam doet onderzoek naar ernstige incidenten, de 'audits', en voert beperkte onderzoeken uit naar kleinere 'beleidsrelevante' incidenten. Daarnaast bezoekt het Auditteam een aantal risicowedstrijden waarbij de wedstrijdorganisatie en de uitvoering getoetst worden aan de hand van het Beleidskader Bestrijding voetbalvandalisme en de overige relevante beleidsafspraken. Het doel van de audits en onderzoeken is om lessen te trekken ten behoeve van de lokale uitvoering en om aanbevelingen te doen ten aanzien van het landelijk beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en voetbalgeweld.

2.2 Overzicht wedstrijdbezoeken en themaonderzoeken

Overzicht wedstrijdbezoeken

Bij de keuze van wedstrijden die door het Auditteam zijn bezocht, is gestreefd naar zo veel mogelijk diversiteit van risicowedstrijden. Op deze wijze kan het Auditteam zich zo breed mogelijk informeren over de wijze waarop lokaal invulling wordt gegeven aan de bestrijding van voetbalvandalisme en de wijze waarop daarbij het Beleidskader gehanteerd wordt. Om diversiteit te waarborgen is bij de selectie van wedstrijden gestreefd naar verschillen in:

- type Betaald Voetbalorganisatie (eerste divisie en eredivisie met onderscheid naar topclubs en subtoppers);
- omvang groep lastige supporters;
- onderlinge relaties tussen supportersgroepen;
- historie van incidenten;
- lading van de wedstrijd;
- wijze van aanpak en organisatie.

Bij de vier onderzochte wedstrijden is de voorbereiding gevolgd, zijn de gemaakte afspraken bestudeerd en hebben de leden van het Auditteam op de wedstrijddag meegelopen met de betrokken organisaties. Hiervan zijn verslagen opgesteld met conclusies en aanbevelingen.

Audits

Bij de vraag welke incidenten voor een audit in aanmerking komen, beperkt het Auditteam zich tot *grootschalige incidenten met ernstige gevolgen voor de openbare orde en veiligheid, gepaard gaande met minimaal enkele van de volgende factoren:*

- *openlijk geweld;*
- *vernielingen op grote schaal;*
- *gewelddadige handelingen tegen politie, stewards, hulpverleners of andere officials;*
- *hevige confrontaties tussen supporters;*
- *groot aantal aanhoudingen.*

Om te bepalen of zich incidenten voordoen die zich lenen voor nader onderzoek, maakt het Auditteam gebruik van vier informatiebronnen:

- het CIV, dat van elke wedstrijd een beknopt rapport krijgt van vaste contactpersonen bij de politie;
- de KNVB, die eigen auditoren heeft die rapportages opmaken dan wel wedstrijdverslagen die de Betaald Voetbalorganisaties aanleveren;
- informatie van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;
- nieuwspagina's op internet.

Het afgelopen seizoen is de keuze gemaakt om enkele incidenten niet in zijn geheel als audit te onderzoeken, maar te focussen op dat deel van het incident waar van geleerd kan worden. De grootschalige aanhoudingen bij Ajax-Roda en bij Feyenoord – Ajax in de play-offs zijn hier voorbeelden van. Ook de incidenten bij Top Oss - NAC en NAC – Top Oss en bij FC Utrecht - Feyenoord zijn op kleinere schaal onderzocht.

Themaonderzoeken

Het Auditteam heeft onderzoek gedaan naar twee thema's die dit seizoen speelden in de bestrijding van voetbalvandalisme. Er is onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van de politie-inzet, factoren die van invloed zijn op de politie-inzet en het beleid gericht op het verminderen van de politie-inzet. Daarvoor heeft het Auditteam in samenwerking met het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme de cijfers van de politie-inzet van de afgelopen vier jaar geanalyseerd en is vervolgens bij negen clubs door middel van telefonische interviews met vertegenwoordigers van gemeente, politie en BVO nader onderzoek gedaan.

Daarnaast heeft het Auditteam onderzoek gedaan naar de consequenties van de invoering van de play-offs. Door middel van quick scans van drie play-off wedstrijden is onderzocht of de korte voorbereidingstijd knelpunten voor de veiligheidsorganisatie met zich meebrengt en op welke wijze deze knelpunten zijn opgelost. Tevens is aandacht besteed aan de politie-inzet tijdens de play-off wedstrijden.

Tot slot heeft het Auditteam ten behoeve van de Interdisciplinaire Stuurgroep Bestrijding Voetbalvandalisme en de besluitvorming over eventuele voortzetting van het Auditteam een korte zelfevaluatie opgesteld.

3 Ontwikkelingen in de aanpak van voetbalvandalisme

Op landelijk niveau is in 2005-2006 wederom een aantal belangrijke initiatieven ontplooid om de aanpak van voetbalvandalisme verder te verbeteren. De beschrijving van deze ontwikkelingen geeft in de eerste plaats aan binnen welk krachtenveld het Auditteam opereert. In de tweede plaats zijn deze ontwikkelingen van belang om de bevindingen van het Auditteam beter te kunnen duiden en de impact te kunnen beoordelen.

3.1 Aanbevelingen Auditteam 2004-2005

Door belangrijke ketenpartners op landelijk niveau, de KNVB, de Raad van Hoofdcommissarissen (RHC), het CIV, het overleg van 'voetbalburgemeesters', de ministeries van BZK, Justitie en VWS, de NS en de VNG, is net als in het voorgaande seizoen veel aandacht gegeven aan de aanbevelingen die het Auditteam heeft gedaan in zijn eindrapportage over het seizoen 2004-2005. De verbetering van de bestrijding van het voetbalvandalisme is een cyclisch proces. Het Auditteam heeft de taak om onduidelijkheid in het beleid, gebrek aan regelgeving of onjuiste uitvoering van afspraken te constateren. De aanbevelingen die hierop volgen worden opgepakt door de Interdisciplinaire Stuurgroep Bestrijding Voetbalvandalisme. Sommige concrete aanbevelingen kunnen direct worden overgenomen en toegepast. Andere, meer procesmatige aanbevelingen, worden door de stuurgroep in gang gezet.

De stuurgroep houdt de implementatie van de aanbevelingen die zijn overgenomen systematisch bij. Dit bevordert de effectiviteit van de aanpak. Aandachtspunt is om de acties zo concreet mogelijk te formuleren, dit komt de meetbaarheid van de effectiviteit ten goede.

Een uitgebreid overzicht van de aanbevelingen van de twee vorige seizoenen en de daarop ondernomen acties door de ketenpartners, is opgenomen in bijlage 2.

De meest opvallende ontwikkelingen zijn:

- Om de kwaliteit van de veiligheidsorganisatie van Betaald Voetbal Organisaties te bevorderen, heeft de KNVB het projectplan 'Veiligheids- en supportersbeleid: voetbalbeleving in het stadion centraal (2006-2009)' ontwikkeld. In het kader van dit plan wordt de opleiding van het veiligheidsmanagement verbeterd. Daarnaast wordt door een extern bureau een training voor stewards ontwikkeld, gericht op het omgaan met agressief gedrag. Het ministerie van VWS heeft voor de uitvoering van dit plan subsidie verstrekt.
- Op initiatief van de Raad van Hoofdcommissarissen zijn door betrokken organisaties (KLPD/spoorwegpolitie, regiokorpsen, NS en ProRail) de onderlinge afspraken en afstemming ten aanzien van het vervoer van risicosupporters verbeterd. Deze afspraken vloeien voort uit de aanbevelingen die door het Auditteam zijn gedaan naar aanleiding van de ernstige ongeregeldeheden rond de wedstrijd Feyenoord-Ajax op 17 april 2005.

- Op initiatief van de Raad van Hoofdcommissarissen wordt door politiekorpsen meer geïnvesteerd in de inzet van videoteams bij massale ordeverstoringen, teneinde de kans op aanhouding van individuele supporters te vergroten.
- Mede naar aanleiding van de aanbeveling dat alle dadergerichte informatie vanuit de verschillende politiediensten moet samenkomen, wordt door het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme een Top 500 van risicosupporters gemaakt.
De wet op de politiegegevens wordt komend najaar behandeld in de Eerste Kamer. Als deze wet wordt aangenomen, wordt het eenvoudiger voor clubs om politiepasfoto's van voetbalvandalen te gebruiken. Zodra de wet van kracht is moet dit actief bij de ketenpartners onder de aandacht worden gebracht.
- Veel van de overige aanbevelingen van het Auditteam dienen op lokaal niveau, in samenwerking tussen de lokale ketenpartners, gerealiseerd te worden. Om dit te bevorderen, zijn de actiepunten voor burgemeesters meegenomen in het overleg voor voetbalambtenaren en/of worden opgenomen in de brief van burgemeester Knip van Almelo aan zijn collega-voetbalburgemeesters.
- Bij elke Betaald Voetbal Organisatie is een vaste voetbalcoördinator aangesteld.

3.2 Maatregelen in het kader van invoering play-offs

Naar aanleiding van de besluitvorming over de invoering van de play-offs is, door een vanuit de Stuurgroep Bestrijding Voetbalvandalisme ingestelde werkgroep, voorjaar 2005 een pakket maatregelen opgesteld dat door de ketenpartners in het seizoen 2005-2006 gerealiseerd moest worden. Invoering van dit pakket maatregelen, dat overigens ook in belangrijke mate op de aanbevelingen van het Auditteam is gebaseerd, moest ertoe bijdragen dat de totale politie-inzet (inclusief de inzet tijdens play-off wedstrijden) in seizoen 2005-2006 niet zou toenemen ten opzichte van het vorig seizoen. Om de invoering van deze maatregelen te monitoren is door het ministerie van BZK een projectrapporteur Nieuwe Competitieopzet aangesteld. Deze projectrapporteur heeft gedurende het seizoen 2005-2006 een aantal rapportages aan de genoemde stuurgroep uitgebracht. In deze rapportages wordt eveneens een aantal belangrijke ontwikkelingen op het gebied van voetbalvandalisme beschreven:

- Alle Betaald Voetbal Organisaties in de Eredivisie werken nu met een systeem van uitkaarten; bij B en C-wedstrijden kunnen van de bezochte vereniging alleen supporters die over een uitkaart beschikken, de wedstrijd bezoeken.
- Er is een nieuw systeem ontwikkeld om de centrale controle op clubcards te verbeteren en dit systeem wordt augustus 2006 ingevoerd.
- In het seizoen 2005-2006 is bij ADO Den Haag, AZ en NEC pasfotoregistratie voor seizoenkaarthouders verplicht gesteld. Voor alle andere BVO's geldt dat de lokale driehoeken hebben besloten af te zien van verplichte pasfotoregistratie. Sommige van deze BVO's hebben alternatieve maatregelen voorgesteld. Eerdere besluitvorming over integrale invoering van de pasfotoregistratie is daarmee teruggedraaid.
Voorts heeft de KNVB het inleveren van een pasfoto verplicht gesteld voor supporters die een stadionverbod krijgen opgelegd. Tijdens het afgelopen seizoen heeft ongeveer 70 tot 80% van de supporters met een stadionverbod een pasfoto ingeleverd.

Bovendien is de KNVB gestart met een pilot, gericht op het handhaven van stadionverboden bij de toegangscontrole, door toepassing van biometrische technieken. Deze pilot vindt plaats bij Ajax, Feyenoord en Vitesse. Tijdens de pilot zal ook de haalbaarheid van toepassing van gezichtsherkenning bij identificatie op de tribune van supporters met een stadionverbod worden getest.

- De bedoeling is dat met ingang van het seizoen 2006-2007 alle BVO's zijn aangesloten op het Voetbalvolgsysteem (VVS) van het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme. Mede met het oog hierop is het VVS aangepast.
- Er wordt nog niet altijd voldaan aan het beleidsuitgangspunt dat er geen politie in uniform in het stadion aanwezig is. Dit betreft de inzet bovenop de toegestane aanwezigheid van supportersbegeleiders in burger, herkenbare supportersbegeleiders en politie met een taak, zoals optredende ME bij een incident. Met name bij wedstrijden met een hoog risico en bij Betaald Voetbalorganisaties waar de eigen veiligheidsorganisatie nog duidelijk verbetering behoeft, is door de projectrapporteur politie in het stadion gesignaleerd.
- Betaald Voetbalorganisaties zetten in toenemende mate eigen verkeersregelaars rond het stadionterrein in. Conform de aanbevelingen van het Auditteam overleggen politie en Betaald Voetbalorganisaties om te bepalen welke taken de Betaald Voetbalorganisatie van de politie kan overnemen. Hier is voor de toekomst nog meer winst te behalen als het gaat om het terugdringen van de politie-inzet.
- Door het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme is een risicoanalysematrix voetbal ontwikkeld. Deze matrix kan door de politie als hulpmiddel worden gebruikt bij het bepalen van de aard en de omvang van de politie-inzet. Het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme begeleidt de invoering van de risicoanalysematrix bij de politie.
- In oktober 2005 is een landelijk projectteam gestart met de ondersteuning van 'Hooligans in Beeld'. Sinds seizoen 2005-2006 is het project van start gegaan bij politiekorpsen van 18 BVO's. Daarnaast lopen de vorige uiteraard gewoon door (Vitesse, PSV, Feyenoord en Go Ahead Eagles). Landelijke dekking van 'Hooligans in Beeld' zal naar verwachting in de loop van seizoen 2006-2007 gerealiseerd worden. Ook de Betaald Voetbal Organisaties worden in het kader van de invoering voor 'Hooligans in Beeld' ondersteund. De KNVB heeft hiervoor onderzoeksbureau Beke ingeschakeld.

Naast monitoring van de invoering van het pakket aan maatregelen, heeft de projectrapporteur een inventarisatie van de knelpunten en hiaten in de kaartverkoop gemaakt. In hoofdstuk 7, conclusies en aanbevelingen van het Auditteam, wordt van deze inventarisatie gebruik gemaakt.

3.3 Werkgroep Thuis

De werkgroep Thuis, met vertegenwoordigers van alle ketenpartners, heeft in 2006 twee adviezen aan de Stuurgroep Bestrijding Voetbalvandalisme uitgebracht.

Het eerste advies heeft betrekking op de afdwingbaarheid van stadionverboden. In het vervolg op dit advies is door de VNG een model-APV opgesteld, die wettelijke voorwaarden schept supporters die een combiregeling negeren een stadionverbod te kunnen opleggen.

Naar verwachting kan deze model-APV in de loop van seizoen 2006-2007 door gemeenten worden ingevoerd.

In het tweede advies is nagegaan of het bestaande instrumentarium, om voetbalvandalisme aan te pakken, voldoet. De werkgroep heeft thans geen lacunes gevonden in het bestaande instrumentarium. Voorts wordt vastgesteld dat de mogelijkheden, die het bestaande instrumentarium biedt, onvoldoende worden benut. In dat kader wordt aanbevolen lokale ketenpartners actief te informeren over de mogelijkheden en de komende jaren de daadwerkelijke uitnutting nadrukkelijk te monitoren. Het Auditteam onderschrijft deze aanbevelingen van harte.

4 Incidenten en (politie)optreden

Het Auditteam heeft regelmatig contact met de KNVB en wekelijks contact met het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme over de meer ernstige of opvallende incidenten en het optreden hiertegen¹. Ook wordt onder andere met medewerking van het ministerie van Binnenlandse Zaken de berichtgeving in de media gevolgd. Het Auditteam heeft kleinschalig onderzoek gedaan naar een incident bij FC Utrecht – Ajax, de grootschalige aanhoudingen bij Ajax – Roda JC en Feyenoord – Ajax en de aanval van Ajax-supporters op het ADO-supportershome.

Op basis van al deze informatie wordt in dit hoofdstuk een beeld gegeven van incidenten en het optreden hiertegen. Incidenten en het optreden zijn onderverdeeld in een zevental thema's die het afgelopen seizoen opvielen. Per thema worden een aantal voorbeelden gegeven en een algemeen beeld geschetst.

4.1 Confrontaties voor de wedstrijd

Dat de informatiepositie van de politie cruciaal is in het voorkómen of het vroegtijdig optreden tegen ongeregelheden, is de afgelopen jaren regelmatig gebleken. De meest opvallende resultaten worden behaald in verband met confrontaties die de avond of de week voor de wedstrijd tussen rivaliserende supporters worden afgesproken.

Zo beschikt de politie voor de wedstrijd Nederland – Duitsland van 17 augustus 2005 over informatie dat enkele harde kerngroepen van diverse Nederlandse voetbalclubs naar Rotterdam komen voor Hit en Run acties. Vanuit Groningen vertrekken 50 personen in gehuurde auto's richting Rotterdam. De Groningse politie steekt veel energie in een ontmoedigingsbeleid. Even buiten Groningen wordt een verkeerscontrole opgezet. Bij die controle kondigt de politie aan deze groep aan dat ze in de gaten worden gehouden. Alle personen worden om een identiteitsbewijs gevraagd en 8 personen zonder ID worden aangehouden. Net na Nieuwerkerk aan den IJssel is er weer een controle door de Rotterdamse politie. De Groningse groep heeft uiteindelijk geen ongeregelheden veroorzaakt.

In Arnhem weet de politie met een grootschalige actie de avond voor de wedstrijd Vitesse - ADO Den Haag van 15 oktober een vechtpartij te voorkomen. De politie had een week voor de wedstrijd al informatie via internet en tips dat de supportergroepen de avond voor de wedstrijd een confrontatie wilden aangaan. De politie arresteert in een café 45 Vitesse supporters. Ongeveer 10 ADO-supporters die in de stad rondliepen, zijn ook aangehouden.

De avond voor de wedstrijd Heracles Almelo – FC Twente proberen de supportergroepen een confrontatie aan te gaan in het centrum van Almelo. Deze poging is door de politie vroegtijdig onderkend en door adequaat ingrijpen voorkomen. Vervolgens heeft de inzet van politie zich buiten Almelo doorgezet en zich gericht op supporters van FC Twente die onderweg waren naar een illegale party in Delden. De politie is ter controle bij het illegale feest naar binnen gegaan. Tijdens het feest waren ongeveer 80 personen aanwezig. Alle aanwezigen zijn gecontroleerd op drugs en moesten zich kunnen identificeren. Dit resulteert in 55 aanhoudingen, waaronder zich een aantal houders van stadionverboden bevindt.

Uit angst voor een confrontatie tussen de harde kern van Feyenoord en Ajax is de wedstrijd Capelle – Ajax amateurs afgelast. De politie had concrete aanwijzingen dat de supporters het duel zagen als 'voorproefje' voor de play-offs in de eredivisie.

Noot 1 Het totaal aantal incidenten over het seizoen is door het Auditteam niet te registreren.

In Hardenberg wilden de supporters groepen van FC Twente en FC Groningen de confrontatie aangaan. Deze informatie bereikte de politie en de actie wordt door beide korpsen voorkomen.

Ook voor de wedstrijd De Graafschap - GA Eagles willen de supportersgroepen in een tussenliggende plaats afspreken voor een confrontatie. Bij de politie komt de informatie binnen dat supporters in Zutphen hebben afgesproken. De politie van Doetinchem belt met een lid van de harde kern die in een supporterscafé zit en meldt dat de politie weet van de voorgenomen actie. 's Avonds zijn er wel GA Eagles-fans in Zutphen, geen De Graafschap-supporters. Wel is er in Zutphen veel extra politie op de been.

De informatiepositie van de politie kent een aantal schakels. Door de doelgroep goed te kennen en door contact te onderhouden met de juiste personen in of om de doelgroep kan de politie tijdig beschikken over vaak 'zachte' maar redelijk betrouwbare informatie. Vervolgens is het zaak deze informatie door te spelen aan de juiste personen en handelend op te treden.

Naast de bovengenoemde succesvolle ingrepen door de politie is er ook een aantal voorbeelden van incidenten de avond voor of na de wedstrijd waar geen of onvoldoende politie-informatie was: de helaas 'geslaagde' confrontaties tussen supportersgroepen. Dit betreffen Hit en Run acties waarbij overigens geen sprake was van een afspraak tussen rivaliserende supportersgroepen, maar van een aanvallende partij en een, nietsvermoedende, aangevallen partij.

Het meest schokkende voorbeeld hiervan was de aanval van Ajax-supporters op het ADO-supportershome. In bijlage 3 is het feitenverslag van dit incident opgenomen.

Op vrijdagavond 10 februari 2006 valt een groep van circa 70 Ajax-supporters het supportershome van ADO Den Haag in het Zuiderparkstadion binnen. Op het moment van de aanval zitten 10 ADO-supporters binnen te klaverjassen. De Ajax-supporters slaan een ruit in, gooien een rookbom naar binnen, openen de deur en mishandelen de 10 aanwezigen met stokken, knuppels en messen.

Een kwartier na de aanval kwam bij de Haagse politie de melding binnen dat er iets aan de hand is bij het supportershome van ADO. De hulpdiensten zijn er snel bij en treffen daar een aantal gewonden aan temidden van een enorme chaos. Vijf gewonden met slag- en steekwonden worden ter plaatse behandeld en drie gewonden zijn hiervoor naar het ziekenhuis overgebracht en konden na behandeling huiswaarts.

Volgens de Amsterdamse politie was er duidelijk sprake van een spontane actie die in de loop van vrijdagavond op is gekomen. De politie was hiervan niet op de hoogte. De daders zijn strafrechtelijk vervolgd waarbij gevangenisstraffen zijn opgelegd.

Of het (dezelfde) Ajax-supporters zijn geweest die eerder het seizoen in Doetinchem hebben huisgehouden is niet bekend. Op 11 november 2005 is het rust bij de wedstrijd De Graafschap - Omniworld als het supporterscafé van de Graafschap in de binnenstad wordt overvallen. Circa veertig man met honkbalknuppels komen het café in en slaan de boel kort en klein onder het roepen van Ajax-leuzen. In het café zijn 5 tot 10 supporters met een stadionverbod van De Graafschap aanwezig. Enkele personen raken gewond, maar zij doen geen aangifte bij de politie. De daders zijn nooit gepakt.

4.2 Incidenten tijdens en rond de wedstrijden

Kleinere en grotere incidenten vinden nog te veel plaats. Dat neemt niet weg dat er bij het merendeel van de bijna wekelijkse 19 wedstrijden in de Ere- en Eerste Divisie geen incidenten zijn. De enkele incidenten die er zijn lopen meestal niet uit de hand, maar ieder incident is er een te veel. Een kleine bloemlezing van het afgelopen seizoen:

In het stadion

Utrecht – Ajax. Ajax-supporters vernielen 600 stoeltjes, klimmen in de netten en op muren, vernielen een videocamera en slaan een steward (verslag in bijlage 4).

Willem II – Sparta. Sparta supporters onder invloed gooien vuurwerk en bierblikjes vanuit het uitvak. De politiehonden worden ingezet en er worden charges uitgevoerd. De Sparta supporters willen na afloop van de wedstrijd niet in een bestelde bus naar het station gebracht worden en lopen onder politiebegeleiding naar het station. Er zijn geen aanhoudingen verricht.

Feyenoord – Ajax (play-off). Feyenoord-supporters breken door de linie van stewards heen naar het buffervak voor de uittribune met Ajax-supporters. De ME wordt ingezet en houdt de groepen gescheiden.

Den Bosch supporters gooien tijdens diverse thuiswedstrijden knalvuurwerk op het veld.

Voor en na de wedstrijd

Ajax-PSV (Johan Cruijffschaal). Vechtpartij voor de wedstrijd buiten het stadion. Onduidelijk waarom de Ajax-supporters de politie hebben aangevallen bij de hoofdingang. Bij de ongeregelde heden zijn ruim 150 personen betrokken, ze gooien met stoelen en blikjes. De politie van Amsterdam houdt later op basis van videomateriaal achttien mannen aan bij de ArenA, waar Ajax op dat moment speelt tegen ADO Den Haag.

Vechtpartij in de binnenstad van Alkmaar na AZ – Sparta.

Na de wedstrijd PSV – Utrecht vindt er een Hit en Run actie plaats van circa 30 FC Utrecht supporters. Om kwart voor één 's nachts vallen zij het café van de PSV harde kern binnen. In het café zijn op dat moment circa 60 PSV-aanhangers. Uiteindelijk is 1 persoon aangehouden.

Ajax-supporters hebben 4 Cambuur-supporters in elkaar geslagen bij Ajax2 – Cambuur.

Circa 50 Heracles-supporters kijken de wedstrijd tegen Sparta op een groot scherm, lopen daarna naar het station en raken slaags met een kleine groep Twente-supporters. Een gereedstaande trein wordt vernield. De Twente-supporters worden aangehouden, de Heracles-supporters zijn gevlogen.

150 Groningen-supporters zijn voor de wedstrijd tegen Feyenoord lastig in de binnenstad.

Cambuur-supporters gooien bij het vertrek van de supportersbussen van Zwolle en Omniworld met stenen naar de vertrekkende bussen.

Na de voetbalwedstrijd RAFC Antwerpen en KV Mechelen zijn er rellen. Er worden 64 mensen opgepakt en vastgehouden. Het merendeel van de arrestanten is Nederlander en hardekernsupporter van Feyenoord. De Feyenoord-supporters waren met circa 200 man naar Antwerpen gekomen om wraak te nemen op de KV Mechelen-supporters en provoceeden voor en na de wedstrijd Antwerpse supporters. Er ontstonden vechtpartijen en auto's werden toegetakeld.

Bij de huldiging van de bekerwinnaar Ajax in mei worden 58 mensen opgepakt, vooral voor kleine vergrijpen als wildplassen, het beledigen van agenten en het beklimmen van monumenten. Vijf supporters werden nog gearresteerd wegens openlijke geweldpleging tijdens de huldiging. Bij de huldiging waren circa zestigduizend mensen op de been.

Bij de huldiging van FC Groningen op het bordes van het stadhuis vallen rake klappen Als voor de huldiging stewards van FC Groningen bij het bordes arriveren, hebben leden van de harde kern van FC Groningen zich al op het bordes geposteerd. De stewards moesten het onderspit delven.

Tijdens en na de huldiging van PSV als landskampioen zijn 25 mensen aangehouden wegens vernieling, mishandeling en het afsteken van vuurwerk. De ME voerde een charge uit nadat op het plein ongeregelde heden waren ontstaan. De politie in Eindhoven houdt later nog eens 5 personen aan die verschillende mensen zouden hebben mishandeld.

De clubs spelen een zeer belangrijke rol in het kennen van en het goed contact onderhouden met hun supporters en in het stellen van de normen en die handhaven. Supporters die de club direct of indirect schade berokkenen moeten hier te allen tijde voor verantwoordelijk worden gehouden. Persoon-

lijke gesprekken met supporters over hun gedrag en maatregelen als taakstraffen of stadionverboden zijn niet alleen een zaak van de politie en justitie. Het is van belang dat ook bij beginnend normoverschrijdend gedrag supporters direct worden aangesproken.

4.3 Bedreigingen

Supportersgeweld gaat soms verder dan het zoeken van de rivaal voor een knokpartij of agressie tegen de ME. Bestuursleden, medewerkers, voetballers en stewards van clubs worden soms bedreigd of aangevallen. Ook scheidsrechters, politieagenten of gemeenteraadsleden worden persoonlijk bedreigd. Vaak wordt geen aangifte gedaan uit angst. Hoe groot dit probleem is, is op dit moment dan ook niet inzichtelijk voor het Auditteam,. Het is belangrijk om de bedreigingen goed in kaart te brengen en hiertegen strikt op te treden.

De trainer van FC Zwolle is opgestapt wegen bedreigingen door supporters, hij heeft geen aangifte gedaan bij de politie. Een SP-raadslid uit Zwolle die zelf ook door supporters is bedreigd, is van mening dat het opstappen van de trainer door fanatieke supporters uit te leggen is als een succes voor de bedreigers.

De directeur van NAC heeft aangifte gedaan van openlijke geweldpleging. Een aanhanger van NAC bekogelde hem tijdens het dartstoernooi in het supportershome met een ijsklont. Hij raakte daarbij lichtgewond aan zijn jukbeen. De dader meldt zich later en als alternatieve straf chauffeur hij de directeur een bepaalde tijd naar wedstrijden.

Een verkeersregelaar in Almere is aangereden en bedreigd bij FC Omniworld – VVV.

Bij Den Bosch - VVV worden stewards belaagd, dit is vastgelegd op video.

Bij Heracles - Ajax worden twee stadionbeveiligers bedreigd, zij doen hiervan aangifte.

Vershillende spelers van HFC Haarlem liepen na het uitduel tegen met MVV rake klappen op. Dit gebeurde nadat een aantal Maastrichtse supporters wraak wilden nemen op een speler van Haarlem die eerder dit jaar een zware knieblessure bij een MVV-speler heeft veroorzaakt.

4.4 Spreekkoren

In het voetbalseizoen 2004-2005 zijn de richtlijnen bestrijding verbaal geweld aangescherpt, later gevolgd door een 'protocol kwetsende en discriminerende spreekkoren'. In dat seizoen zijn 22 spreekkoren onderzocht door de aanklager van de KNVB. In 2005-2006 zijn 15 spreekkoren onderzocht door de aanklager. Dit aantal ligt nog onder het niveau van het seizoen 2003-2004, daarin werden 18 spreekkoren onderzocht.

Van de 14 kwetsende en/of discriminerende spreekkoren die in het seizoen 2005-2006 zijn geregistreerd, is in drie gevallen de wedstrijd tijdelijk stilgelegd. Hiermee lijkt de nieuwe aanpak van spreekkoren zijn vruchten af te werpen, hoewel er nog steeds ernstige spreekkoren zijn waar niet of onvoldoende tegen op wordt getreden.

De wedstrijd Den Bosch – Top Oss wordt stilgelegd vanwege spreekkoren aan het adres van de scheidsrechter en een bestuurslid van TOP die zijn middelvinger opstak richting hardeker-supporters van FC Den Bosch.

De Utrechtse supporters zingen bij het bezoek van Ajax teksten als: 'Hij is een hoerenjong', 'Z'n moeder is een hoer, z'n vader een poot' (gericht tegen de Utrechtse Ajacied Wesley Sneijder), 'Hamas, joden aan het gas' en siggeluiden. De spreekkoren zijn massaal en aanhoudend. De speaker van Utrecht heeft het publiek eenmaal verzocht zich een beetje te gedragen. De wedstrijd is niet stilgelegd door de scheidsrechter, hoewel de richtlijnen dit wel voorschrijven bij aanhoudende spreekkoren.

Heracles Almelo – Roda JC wordt stilgelegd vanwege spreekkoren over een hoerenjong.

Het weekend na de aanval van Ajax-supporters op het ADO-supportershome, wordt op de ADO tribunes gescandeerd: 'Wij gaan op jodenjacht' en ' Joden gaan eraan'. De stadionspeaker roept de supporters verscheidene keren op de kwetsende spreekkoren te staken. De wedstrijd is niet stilgelegd door de scheidsrechter, hoewel de richtlijnen dit wel voorschrijven bij aanhoudende spreekkoren.

Bij FC Groningen – RKC uit het publiek spreekkoren aan het adres van speler Lurling. De scheidsrechter legt de wedstrijd tijdelijk stil.

Voor en tijdens de wedstrijd Feyenoord - Ajax waren er heel veel spreekkoren 'Hamas', gesis (door Feyenoord-supporters), en 'joden' en 'Kuit kankerlijer' (door Ajax-supporters).

4.5 Grootschalige aanhoudingen

Het afgelopen seizoen hebben twee massale groepsaanhoudingen van voetbalsupporters sterk de aandacht getrokken.

Het betreft de aanhouding op 22 maart 2006 in Amsterdam van 188 Roda-supporters en de aanhouding op 23 april 2006 in Rotterdam in totaal van maar liefst 838 Feyenoord-supporters. Daarnaast werd in Almelo op 13 augustus 2005 door de burgemeester gebruik gemaakt van het middel bestuurlijke ophouding, waarbij 21 PSV supporters op basis van een noodbevel werden opgehouden.

In de drie voornoemde casussen vindt het ingrijpen plaats om ongeregelheden te voorkomen of de kop in te drukken. Kenmerkend is dat hierbij anders wordt gekeken naar individuele gedragingen, maar dat de groep als geheel wordt aangehouden. Het blijkt noodzakelijk te zijn om bij dergelijke aanhoudingen nauwkeurig te werk te gaan, om vervolging en veroordeling mogelijk te maken. Het strafrechtssysteem vereist dat er wettig en overtuigend bewijs wordt aangeleverd op basis waarvan de rechter kan veroordelen, bijvoorbeeld waarnemingen van politieagenten, getuigenverklaringen of videobeelden, van het ten laste gelegde.

Daarnaast is omwille van de nauwkeurigheid aandacht voor logistieke aspecten van belang: is er voldoende vervoer, accommodatie en menskracht van politie en OM, om de verdachten op te houden, af te voeren, en administratief op de juiste wijze af te handelen?

Zo heeft de onafhankelijke klachtencommissie van de politie Amsterdam Amstelland een groep van 36 NEC-supporters gedeeltelijk in het gelijk gesteld. De supporters zijn na rellen op station Duivendrecht in januari 2004 te lang vastgehouden zonder dat een aanklacht tegen ze is ingediend. De rechtszaak zelf loopt nog.

Heracles Almelo - PSV

Een wedstrijd met een autocombi, waar vooraf nogal wat gedoe over is geweest. PSV-supporters hadden via een kort geding afgedwongen dat de verplichte buscombi werd ingetrokken. De gemeente heeft vervolgens een noodverordening uitgegeven voor bestuurlijke ophouding. Voor de wedstrijd zijn in de binnenstad 21 PSV-ers aangetroffen op een terras en bestuurlijk opgehouden.

Bestuurlijke ophouding is een preventieve maatregel uit de Gemeentewet, die tot doel heeft een strafbaar feit, namelijk (verdere) ordeverstoringen door een groot aantal mensen, te voorkomen. Het komt alleen in aanmerking als bij het bevoegd gezag tijdig voldoende informatie beschikbaar is over mogelijke orde verstoringen. Toepassing betekent dat er nog geen strafbare feiten zijn gepleegd en dat bijvoorbeeld het opleggen van een stadionverbod niet kan plaatsvinden. De wetgever heeft voor de toepassing van dit middel een scala van regels vastgesteld, waaraan het niet eenvoudig is te voldoen. Het middel wordt dan ook spaarzaam toegepast. In de Almelo case heeft de Raad van State geoordeeld dat het noodbevel zelf wel rechtmatig is toegepast, maar aan een aantal randvoorwaarden niet was voldaan. Daarom is aan de betrokken PSV-supporters een schadevergoeding toegekend.

Ajax - Roda

Meer dan duizend supporters van Roda JC komen met bussen naar de wedstrijd tegen Ajax. Het is een wedstrijd met laag risico. De jonge Roda-supporters in de laatste groep bussen scanderen bij het uitstappen leuzen als "Kerkrade hooligans" en "Waar zijn de joden nou". Bij het bruggetje richting Ajax supportershome proberen ongeveer 100 van de 250 Roda-supporters die richting in te slaan in plaats van de weg te vervolgen richting bezoekersvak K. Met behulp van een sectie ME, politiepaarden, stewards en supportersbegeleiders kan deze groep worden tegengehouden. Segment K wordt vrijgemaakt van andere Roda-supporters en de groep wordt daar vastgehouden. Daarbij wordt door Roda-supporters met flessen en blikjes gegooid richting politie en worden politiemensen en politiepaarden en Ajaxsupporters die nog in de buurt zijn geschopt en geslagen. Dit onder luid gezang van "Hammas, hammas, joden aan het gas".

In segment K worden 188 van de 250 personen uit het laatste cluster aangehouden voor verstoring van de openbare orde. Met behulp van Roda-stewards wordt een aantal gezinnetjes en vaders met kinderen er tussenuit gehaald. Het OM heeft via het CIV 179 namen bij de KNVB voorgedragen voor een stadionverbod. 107 Fans spanden daarop een kort geding aan tegen de bond waarin ze eisten dat deze stadionverboden zouden worden opgeheven.

De looproute vanaf de bussen langs het supportershome naar het uitvak is zeker al twee jaar een bekend probleem en hier zal nu snel door gemeente en club een oplossing voor gevonden moeten worden. Een deel van de Roda-supporters vormde een bedreiging voor de openbare orde. Het ingrijpen door de politie ter voorkoming van ernstige ongeregeldeheden staat niet ter discussie. Er waren echter weinig politiemensen op de been omdat deze wedstrijd ingeschat was als een A- risico. De beide BVO's en de politie van Kerkrade en Amsterdam hadden bij de komst van zo'n grote groep supporters uitvoeriger contact moeten opnemen en meer informatie moeten verstrekken over de samenstelling van deze groep.

Het is zeer waarschijnlijk dat door de groepsgewijze aanhouding verdere escalatie is voorkomen.

Bij een massale aanhouding als deze ontstaat er discussie over de vraag of ten aanzien van alle aangehouden verdachten voldoende wettig en overtuigend

gend bewijs valt te leveren. Zodat op grond daarvan met succes een strafvervolging kan worden ingesteld en in het verlengde daarvan een stadionverbod kan worden opgelegd.

Het OM stelt dan aan de KNVB de personalia ter beschikking van verdachten voor wie voldoende wettig en overtuigend bewijs van voetbalgerelateerde strafbare feiten aanwezig is. Vervolgens kan de KNVB zonder de afloop van de strafzaak te hoeven afwachten onmiddellijk een stadionverbod opleggen. Alleen als de strafrechter later tot vrijspraak zou besluiten of het OM alsnog de zaak zou seponeren vervalt het stadionverbod. Omdat hieraan geen termijn is verbonden, kan dit betekenen dat het stadionverbod dan al grotendeels geëffectueerd is. Vanwege deze consequentie zal het OM dan ook zeer zorgvuldig te werk moeten gaan bij het beoordelen of er inderdaad voldoende bewijs is bij verdachte personen, van wie de personalia aan de KNVB worden doorgegeven. De enige manier om dan een door de KNVB opgelegd stadionverbod te betwisten is het aanspannen van een kort geding. In dit geval is dat door ruim 100 Roda-supporters is gedaan. Door het Amsterdamse OM is in deze zaak geoordeeld dat tegen alle aangehouden verdachten voldoende bewijs aanwezig was voor een strafvervolging wegens overtreding van de APV (verstoring van de openbare orde). Van alle verdachten is de naam aan de KNVB doorgegeven, die hierop aan iedereen een stadionverbod heeft opgelegd.

Bij vonnis van 13 april 2006 heeft de Utrechtse kortgedingrechter geoordeeld dat het systeem dat door de KNVB wordt gehanteerd om stadionverboden aan supporters op te leggen rechtmatig is. Wel was de rechter van mening dat op basis van de overgelegde rapporten (o.a. van de politie Amsterdam-Amstelland) twijfel bestaat of ten aanzien van een deel van de eisers het stadionverbod bij toetsing door de strafrechter of de civiele rechter in een bodemprocedure in stand zal worden gelaten. Met name het ontbreken van verklaringen van verbalisanten die zelf hadden waargenomen op grond van welke specifieke gedraging elk van deze supporters werd verdacht, vormde voor de rechter een belangrijk punt van overweging voor dit oordeel. Daarom kwam hij tot de beslissing de opgelegde stadionverboden te schorsen, teneinde nader onderzoek naar ieders aandeel in de ordeverstoring te doen verrichten. De KNVB moet eerst het oordeel van de strafrechter of de civiele bodemrechter afwachten.

Tegen dit vonnis heeft de KNVB beroep aangetekend. De behandeling hiervan heeft nog niet plaatsgevonden.

Feyenoord - Ajax

De wedstrijd Feyenoord – Ajax op 23 april 2006 is de returnwedstrijd in de play-offs tussen deze beide clubs. Drie dagen daarvoor heeft Ajax met 3-0 van Feyenoord gewonnen. De spanning rond de wedstrijd wordt op basis van politie-informatie hoger ingeschat dan gebruikelijk. De aankomst van de treinen van Ajax verloopt redelijk rustig. Aan het begin van de eerste helft probeert een groep van circa 70 Feyenoord-supporters bij het Ajax-vak te komen. Zij worden teruggedrongen door de ME. Bij de voorsprong van 0-2 voor Ajax vlak voor rust verlaten veel Feyenoord-supporters ontevreden het stadion. Een groep van circa 200 supporters loopt de weg achter het stadion op en gooit met stenen naar de politie. De ME voert charges uit en de groep vlucht naar de aangrenzende amateurvoetbalvelden. Daar worden de supporters ingesloten, aangehouden en in bussen afgevoerd.

Na de wedstrijd blijven veel Feyenoord-supporters op diverse plaatsen rond het stadion rondhangen. De Ajax-supporters worden opgehouden in het uitvak. Bij het viaduct staat ME die de mensen wel het viaduct oplaait, maar de mensen mogen niet terug richting het stadion. Daarmee probeert de politie te voorkomen dat de Feyenoord-supporters dicht bij de Ajax-supporters kunnen komen op het moment dat zij het uit-vak uit mogen. Een groot aantal Feyenoord-supporters blijft staan kijken op het viaduct. De ME verzoekt door de megafoon om door te lopen. Een kwartier na de wedstrijd begint een deel van de supporters op het viaduct stenen

naar de ME te gooien. De ME voert een charge uit en trekt zich weer terug. De mensen blijft op het viaduct staan. De stilstaande groepen supporters rond het stadion vormen voor de politie een belemmering in hun optreden en het afvoeren van de Ajax-supporters uit het uitvak, die inmiddels steeds onrustiger worden. De politie wil de situatie op het viaduct doorbreken zodat de Ajax-supporters naar de klaarstaande treinen kunnen zonder dat er een confrontatie komt met de supporters op het viaduct boven het spoor. De supporters op het viaduct de achterliggende woonwijk indrijven zou ook kunnen leiden tot verdere escalatie en dus besluit de politie een klein uur na de wedstrijd de supporters op het viaduct in te sluiten en aan te houden. Langzaamaan worden alle 570 supporters met bussen afgevoerd naar diverse locaties voor de arrestantenafhandeling. Daar vindt door OM medewerkers een selectie plaats waarbij personen die ernstige strafbare feiten hebben gepleegd worden gehoord. Een half uur na de insluiting van de supporters op het viaduct kunnen de Ajax-supporters van het stadion naar de treinen lopen. Van de 799 supporters die in totaal zijn aangehouden bij de amateurvelden en op het viaduct zijn naderhand 23 personen herkend voor strafbare feiten als stenen gooien. Alleen deze 23 personen en de 39 personen die individueel rond de wedstrijd zijn aangehouden zijn door het OM bij de KNVB aangemeld voor een civielrechtelijk stadionverbod.

In Rotterdam is het beleid om ongeregelde heden in de kiem te smoren: niet wachten maar ingrijpen voor het uit de hand loopt. Zoals op videobeelden te zien is, is het in deze situatie zeer waarschijnlijk dat escalatie is voorkomen. In die zin is het beleid geslaagd.

De logistieke afhandeling en de vervolging zijn moeizamer verlopen. De uiteindelijke aangehouden groep op het viaduct was veel groter dan geschat en op dat moment waren er al ruim 200 personen aangehouden bij de amateurvoetbalvelden. De afvoer, opvang en afhandeling vroegen om veel improvisatie.

In deze zaak heeft het OM besloten slechts een gedeelte van de aangehouden verdachten bij de KNVB te melden voor het opleggen van een stadionverbod. De aanhoudingen waren volgens het OM wel rechtmatig, maar bij de grote groep verdachten, die waren aangehouden wegens het niet voldoen aan het verwijderingsbevel van de politie, bestond twijfel of de vordering zich te verwijderen wel voldoende duidelijk was geformuleerd of voldoende kenbaar is geweest².

Het viaduct over het spoor is volgens de politie bij veel risicowedstrijden een plaats waar hooligans, meelopers en toeschouwers zich verzamelen. Dit maakt de aankomst en het vertrek van de supporters van de tegenpartij extra moeilijk. En het belemmert het politieoptreden. De gemeente kan overwegen een samscholingsverbod tijdens voetbalwedstrijden uitvaardigen op die locaties waar groepen supporters blijven hangen en problemen veroorzaken of het politieoptreden belemmeren. In dat geval kan nog eerder dan nu worden opgetreden.

Beschouwing

Bij de besproken grootschalige aanhoudingen kan de vraag gesteld worden of het wettelijk instrumentarium niet te kort schiet. Immers niet in alle gevallen kan strafrechtelijk worden opgetreden tegen aangehouden verdachten en in het verlengde daarvan kan ook geen stadionverbod worden opgelegd. Voor een definitief oordeel is het nog te vroeg omdat de incidenten in Amsterdam en Rotterdam nog niet volledig zijn afgehandeld. Maar vooralsnog is het Auditteam van mening dat deze vraag ontkennend moet worden beantwoord. Ook de werkgroep 'Thuis', ingesteld door de stuur-

Noot 2 Door een vijftal supporters is een strafklacht ingediend wegens wederrechtelijke vrijheidsberoving. Deze klacht is nog in behandeling.

groep voetbalvandalisme, was al tot deze conclusie gekomen. Het auditteam sluit zich aan bij de aanbevelingen van de werkgroep om de lokale ketenpartners actief te informeren over de mogelijkheden die het juridisch instrumentarium om voetbalvandalisme aan te pakken biedt.

In het beleidskader voetbalvandalisme is een overzicht opgenomen van toepasbare wet- en regelgeving. Voor overtreding in groepsverband zijn uit het wetboek van strafrecht de volgende artikelen toepasbaar:

- Artikel 184: niet voldoen aan ambtelijk bevel;
- Artikel 185: belemmeren ambtshandeling;
- Artikel 186: samenscholing.

Daarnaast adviseert het Auditteam om bij verwachte grootschalige ongeregelde heden op basis van de Gemeentewet bestuurlijke ophouding voor te bereiden. Het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft in 2000 een "handleiding bestuurlijke ophouding" uitgebracht. Hierin wordt onder meer een overzicht gegeven van de activiteiten die moeten worden ontplooid en de afwegingen die moeten worden gemaakt, voorafgaand, tijdens en na afloop van het besluit om over te gaan tot ophouding.

Daarboven worden in de APV artikelen opgenomen die meer op maat toe te passen zijn in de betreffende gemeenten. Zo kan bijvoorbeeld samenscholing op bepaalde 'relgevoelige' locaties op wedstrijddagen verboden worden.

Uit ervaring blijkt dat bij aanhoudingen van grote groepen het niet altijd mogelijk is om van ieder aangehouden individu later wettig en overtuigend vast te stellen of er strafbare feiten zijn gepleegd. Heeft het individu deel heeft wel uitgemaakt van een groep relschoppers of is een gegeven bevel zich te verwijderen duidelijk genoeg geweest? Juist bij rellen die zich min of meer spontaan ontwikkelen wordt er van de politie zeer veel geëist. Eerste prioriteit is dan het beëindigen van de ordeverstoringen en het optreden tegen strafbare feiten. Massale aanhoudingen vergen op zich al een enorme politie-inzet. Met behulp van cameraopnamen en het inzetten van speciale politiewaarnemers kan vanzelfsprekend veel worden vastgelegd, maar een resultaat van 100% is onder de vaak hectische omstandigheden bijna nooit haalbaar.

Dit betekent dat bij dit type aanhoudingen zo snel mogelijk na afloop de beoordeling van de bewijspositie van alle aangehouden individuele verdachten door het OM moet plaatsvinden. Men zal zo snel mogelijk het kaf van het koren moeten scheiden. Twijfel aan de juistheid van de beoordeling zal leiden tot ondermijning van het systeem dat het opleggen van stadionverboden nu juist mogelijk maakt, voordat daarover een rechterlijke uitspraak is gedaan.

Het scheiden van het kaf en het koren vraagt een goede logistieke organisatie ten behoeve van de arrestantenafhandeling. De draaiboeken van de politie zullen hierop moeten zijn toegesneden. Uiteraard moet de voorgeleiding binnen de juridisch toegestane termijn van 6 uur plaats vinden. De aangehouden verdachte kan ook later aan de Officier van Justitie worden voorgeleid wanneer de Officier van Justitie tijdelijk door omstandigheden niet direct beschikbaar is.

4.6 Strakker beleid, strengere aanpak

Het beleid en het optreden tegen voetbalvandalen is het afgelopen seizoen verder aangescherpt. Met name politie en burgemeesters hebben in het algemeen hun aanpak verscherpt.

'Hooligans in Beeld' is landelijk ingevoerd. Hierbij is ook een top 500 van de belangrijkste probleemsupporters opgesteld. Met deze lijst wil de politie beter zicht krijgen op de grootste raddraaiers. Ook wangedrag buiten het stadion leidt tot een vermelding in de top 500.

De KNVB en de burgemeesters van Amsterdam en Rotterdam hebben afgesproken dat bij eerstvolgende misdrijvingen waarbij sprake is van aantoonbaar gerelateerd supportersgeweld van een van beide supportersgroepen, voor een periode van vijf jaar over en weer geen uit-supporters worden toegelaten.

Naar aanleiding van de aanval van Ajax-supporters op het ADO-supportershuis nemen hebben de burgemeesters, de clubs en de KNVB besloten dat zowel Ajax als ADO de komende tweejaar geen uit-supporters meenemen naar onderlinge wedstrijden.

Politie en justitie hebben de harde kern van Ajax-hooligans in beeld gebracht. Van 1300 fans zijn er kaarten met foto's en antecedenten, van honderd hooligans zijn er complete dossiers en er is een top 15 van de meest beruchte lastpakken.

In Amsterdam, Rotterdam en Arnhem wordt een proef gehouden met volledig geautomatiseerde stemherkenning voor voetbalsupporters met een strafrechtelijk stadionverbod. De supporter met een stadionverbod hoeft zich dan niet meer te melden op het politiebureau.

Het supportershuis van Ajax wordt op last van de burgemeester gesloten na de bestorming van het ADO-supportershuis door Ajax-supporters en de daarop volgende inval van de politie in het Ajax-huis. In het Ajax-huis worden slag- en steekwapens en harddrugs aangetroffen. Het Ajax-huis mag na circa een maand onder voorwaarden weer open. Er mogen geen supporters met een stadionverbod meer komen, er komt wekelijks overleg met de politie en op vrijdag en zaterdag mogen er geen feesten worden gehouden. Het supportershuis moet verplaatst worden, de tijdelijke bouwvergunning wordt niet verlengd.

Maatregelen om vandalisme te voorkomen is een stap in de ketenaanpak, opsporing van vandalen een volgende. De opsporing heeft mede dankzij een verbeterde informatiepositie van de politie en door gebruik van video en foto's aansprekende resultaten opgeleverd, weliswaar op basis van een vrij forse opsporingsinspanning. Opvallend is de opsporingstactiek om na aankondiging vooraf beelden van verdachten in de media te laten zien. Degeenen die geen prijs stellen op openbaarmaking kunnen dit voorkomen door zich te melden.

In september stuurt de politie Rotterdam Rijnmond 17.000 sms-jes naar telefoons die tijdens de rellen van 17 april vorig seizoen in de buurt van de Kuip waren. De politie vraagt in de sms medewerking bij de opsporing en verwijst naar een internetsite.

De politie van Amsterdam pakt verdachten van rellen bij Cruyffschaal op bij de Arena op basis van videomateriaal.

In de Splts worden in totaal elf foto's geplaatst van verdachten van rellen bij de huldiging van Ajax.

Het programma Opsporing Verzocht laat ook twaalf foto's zien. Op de internetsite van Opsporing Verzocht zijn 70 foto's geplaatst.

In het programma Opsporing Verzocht en op de internetsite worden videobeelden getoond van de Ajax-hooligans die het ADO-supportershuis hebben aangevallen. Uiteindelijk zijn zware straffen uitgesproken

Wanneer de daders herkend zijn, worden zij strafrechtelijk vervolgd en als ze schuldig worden bevonden krijgen ze meestal een stevige straf opgelegd. Het beeld dat voetbalvandalen heel vaak vrijuit gaan, gaat dus niet langer op.

Voor hun aandeel in de confrontatie met NAC supporters vorig jaar in Breda hebben negentien supporters van FC Groningen forse straffen gekregen, variërend van vier maanden gevangenisstraf tot 80 uur werkstraf. Ongeacht wat precies hun individuele aandeel in de ongeregelde was, hield de politierechter in Breda de Groningers als groep verantwoordelijk voor openlijke geweldpleging tegen de politie.

De politierechter in Amsterdam heeft taakstraffen van 50 tot 150 uur uitgedeeld aan een twintigtal supporters die betrokken waren bij de rellen na de huldiging van Ajax. Ook kregen de hooligans een stadionverbod en een voorwaardelijke gevangenisstraf opgelegd

Een supporter van FC Zwolle heeft van de KNVB een landelijk stadionverbod van 108 maanden gekregen (een 'record') vanwege een optelsom van meerdere delicten, o.a. de bedreiging van een steward, openlijke geweldpleging en opruiing.

Ajax heeft de supporters die betrokken waren bij de aanval op het ADO-home een stadionverbod voor de Arena van tien jaar opgelegd

De rechtbank in Den Haag heeft de Ajax-supporters die betrokken waren bij de inval van het ADO-home, veroordeeld tot celstraffen van een tot vier jaar. De supporters zijn niet als groep veroordeeld maar er is wel sprake van een incidenteel groepsinitiatief.

In Rotterdam heeft een rechter een Feyenoord-fan veroordeeld vanwege het staan kijken naar rellen, door zijn aanwezigheid had hij de groep relschoppers groter gemaakt en ging er daardoor meer dreiging van uit.

De politierechter heeft vijf De Graafschap-supporters straffen opgelegd van vier weken cel tot zes weken werkstraf voor een vechtpartij in de Doetinchemse binnenstad met Ajax-supporters. Vier andere supporters kregen straffen voor geweld tegen supporters van Willem II in de binnenstad.

4.7 Preventief supportersbeleid

Naast alle repressieve maatregelen wordt er her en der ook geïnvesteerd in preventief beleid. Het is moeilijk om de effectiviteit van dit beleid in kaart te brengen. Het Auditteam zou graag zien dat hier meer aandacht voor komt.

Jonge Feyenoord-fans van 12 tot 23 jaar kunnen bij hun club aankloppen als ze hulp nodig hebben bij het vinden van een baan, een geschikte opleiding of het aanvragen van een paspoort. De club wil de jongeren niet alleen begeleiden in het stadion, maar ook bij problemen in hun dagelijks leven. Daarvoor zijn inmiddels twee fancoaches aangesteld in de Kuip. De fancoaches begeleiden ook jongeren met een stadionverbod, die helpen het stadion schoonmaken. De club en de gemeente Rotterdam hopen door het project het vandalisme en geweld rondom het stadion terug te dringen.

De politie in Arnhem heeft een nieuwe preventieve methode ingezet om mogelijke ongeregelde heden rond thuiswedstrijden van Vitesse te voorkomen. De methode kan worden samengevat onder de noemer 'een goed gesprek'. De supporters, voornamelijk randgroepjongeren, worden vóór een wedstrijd thuis bezocht. De gesprekken hebben deels in aanwezigheid van de ouders plaats en hebben de boodschap: "Hou je gedeisd, je wordt in de gaten gehouden."

5 Vermindering politie-inzet en quick scans play-offs

5.1 Vermindering politie-inzet

Vermindering van de politie-inzet bij de wedstrijden in het betaald voetbal, vormt een van de doelstellingen zoals vastgelegd in het beleidskader bestrijding voetbalvandalisme en –geweld. Bij de invoering van de nieuwe competitie-opzet met twintig extra wedstrijden in het play-off systeem in het seizoen 2005-2006, is door de burgemeesters van de steden waar betaald voetbal plaats vindt, als voorwaarde geformuleerd dat een vermindering van de politie-inzet onverminderd van kracht zou blijven. Het Auditteam heeft onderzoek verricht naar de politie-inzet in het seizoen dat de play-offs zijn ingevoerd maar ook over de drie seizoenen daaraan voorafgaand teneinde betrouwbaar vergelijkingsmateriaal te verzamelen.

Onderzoeksopzet

Onderzocht is welke kwantitatieve ontwikkelingen in de periode 2002-2006 plaats hebben gevonden in de politie-inzet van de betaald voetbalcompetitie. Tevens is gekeken naar de factoren die van invloed zijn op de politie-inzet, het lokale beleid, de genomen maatregelen en de succesfactoren. Om deze vragen te beantwoorden is een onderzoek opgezet bestaande uit twee onderdelen. Het eerste deel is een kwantitatieve analyse van CIV-gegevens. Fase twee van het onderzoek is een nadere kwalitatieve analyse van de factoren die een rol spelen bij het bepalen van de politie-inzet bij negen clubs.

Cijfers politie-inzet 2002-2006

De politie-inzet (uitgedrukt in uren politie-inzet van alle competitiewedstrijden eredivisie en eerste divisie, incidentele wedstrijden en play-off wedstrijden *buiten* beschouwing gelaten) over de afgelopen vier seizoenen:

	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006
Totaal	231782	241345	247108	185841

Als deze cijfers worden geïndexeerd ten opzichte van het bronjaar 2002/2003 (=100), krijgen we het volgende beeld.

	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006
Totaal	100	104	107	80

De totale hoeveelheid politie-uren die door alle clubs samen is besteed aan competitiewedstrijden in het betaalde voetbal (exclusief play-offs), is in het seizoen 2005/2006 20% lager dan in 2002/2003.

In het kader van de play-offs hebben in het seizoen 2005-2006 twaalf clubs twintig wedstrijden gespeeld. In totaal werden bij deze twintig wedstrijden 20864 politie-uren ingezet. Dat is een gemiddelde van 1043 uren per wedstrijd. De cijfers van de play-offs gevoegd bij het totaal van de competitiewedstrijden in 2005/2006, leveren het volgende beeld op:

	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006
Totaal	231782	241345	247108	206705

Als deze cijfers, inclusief de play-offs, worden geïndexeerd ten opzichte van het bronjaar 2002/2003 (=100), krijgen we het volgende beeld.

	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006
Totaal	100	104	107	89

De totale hoeveelheid politie-uren die inclusief de play-offs is besteed aan betaald voetbalwedstrijden, is ruim tien procent lager dan de totale politie-inzet in het seizoen 2002/2003. Ten opzichte van het seizoen 2004/2005 is de politie-inzet inclusief de play-offs zelfs met 17% gedaald. De voorwaarde die is gesteld voor de play-offs, dat de politie-inzet inclusief de play-offs in 2005/2006 niet hoger mag zijn dan de politie-inzet van 2005/2006, is dus ruimschoots gehaald.

Wanneer nader wordt gekeken naar de politie-inzet bij de clubs per divisie, blijkt dat bij tweederde van de clubs die vier jaar achtereen in de eredivisie hebben gespeeld, de inzet gedaald is. Bij FC Groningen is de politie-inzet het sterkst gedaald (in 2005/06 meer dan gehalveerd t.o.v. 2002/03), de sterkste toename vond plaats bij AZ (meer dan verdubbeld in dezelfde periode). Ook in de eerste divisie is bij verreweg de meeste clubs (Eindhoven en VVV zijn de uitzonderingen) de inzet verminderd. Hier wordt de ranglijst aangevoerd door Stormvogels-Telstar (in 2005/06 nog maar een kwart van de politie-inzet vergeleken met 2002/03).

In het onderzoek is ook gekeken naar de politie-inzet in verhouding tot het aantal toeschouwers. Uitgaande van de stelling dat de hoeveelheid publiek van invloed is op de in te zetten politie, geeft vergelijking van de relatieve inzet ook nuttige informatie. In de eredivisie is ADO dan koploper met in het seizoen 2005/06 ruim 250 uren politie-inzet per 1000 toeschouwers terwijl het gemiddelde in de eredivisie ligt op 40 uren politie-inzet per 1000 toeschouwers. ADO scoort daarmee drie keer zo hoog als de nummer twee uit het klassement, AZ (90 per 1000), en meer dan twintig keer zo hoog als de laagste uit het klassement, SC Heerenveen (12 per 1000). In de eerste divisie is Haarlem de club met de hoogste relatieve politie-inzet (215 uren per 1000 toeschouwers).

Beïnvloeden van politie-inzet

Bij negen clubs (AZ Alkmaar, FC Groningen, Heerenveen, Vitesse, RKC Waalwijk, AGOVV, Feyenoord, Top Oss en Excelsior) is met interviews nader onderzocht welke factoren van invloed zijn op de hoogte van de politie-inzet en is ook onderzocht hoe de lokale partners invloed kunnen en willen uitoefenen op het (verder) reduceren van de politie-inzet. De lokale ketenpartners geven aan dat de volgende factoren van invloed zijn op de politie-inzet:

- bezoekende club;
- omvang uit-supporters en samenstelling;
- gedrag van de uit-supporters (in het verleden, ook bij andere clubs)
- gedrag van de eigen aanhang;
- rivaliteit en historie supportersgroepen;
- aantal toeschouwers thuisclub;
- infrastructuur stadion en omgeving;
- prestaties van de clubs;
- type vervoer;
- genomen maatregelen bij de voorgaande editie van de wedstrijd en de uitwerking daarvan;
- datum en tijdstip wedstrijd;
- de wegsituatie;
- andere activiteiten in stad of regio;
- supportersbewegingen in de regio.

Gevraagd naar middelen waarmee de ketenpartners invloed uit kunnen oefenen op de hoogte van de politie-inzet worden genoemd:

- de aandacht voor het vraagstuk;
- de informatiepositie van de politie;
- de beleidsmatige afspraken vooraf gemaakt rond vervoer, kaartverkoop en drank;
- de infrastructurele maatregelen;
- de kwaliteit van de veiligheidsorganisaties van de clubs zelf;
- een effectief supportersbeleid.

Rond de inzet van politie in het stadion wordt op grond van de interviews duidelijk dat er geen eenduidig beleid is. Op de ene plek is de politie herkenbaar in het stadion aanwezig, op de andere plek alleen als supportersbegeleiders. Ook de rapportage van de projectrapporteur Nieuwe Competitieopzet wijst uit dat – tegen de afspraken in – bij de play-offs politie in sommige stadions herkenbaar aanwezig is.

Een tweede knelpunt vormt de vastlegging van het aantal politie-uren per speelstad. Op verschillende plaatsen worden hieromtrent verschillende systemen gehanteerd. In de ene stad (Rotterdam) worden alle uren van agenten die vanwege het voetbal in dienst zijn meegeteld, ook wanneer zij algemene taken verrichten, in de andere stad (Tilburg) is uitoefening van algemene taken door opgeroepen agenten (verkeerscontrole in de buurt van het stadion) juist reden om inzet van deze agenten niet als voetbaluren te noteren.

Op meerdere plaatsen blijkt dat een professionalisering van de veiligheidsorganisatie van de club een reducerend effect kan hebben op de politie-inzet. De precieze aanpak en naamgeving verschilt van plaats tot plaats maar waar de clubs investeren in omvang en kwaliteit van de gehele organisatie betreffende stewarding, verkeersbegeleiding en veiligheid, kan de poli-

tie een stap achteruit doen in omvang en zichtbaarheid.

Ook maatwerk en heldere en consistente communicatie over tolerantiegrenzen richting supporters, hebben een normaliserend effect en kunnen daarmee bijdragen aan reductie van politie-inzet. Ook een verdere uitbouw van technische maatregelen (visueel scheiden supportersgroepen, vroegtijdig herkennen van kwaadwillenden) kunnen dat effect sorteren.

Conclusies en aanbevelingen over politie-inzet

Conclusie 1

De gemiddelde en totale politie-inzet bij competitiewedstrijden in het seizoen 2005/2006 is, zowel inclusief als exclusief de play-off wedstrijden, beduidend lager dan in de voorgaande drie seizoenen.

Conclusie 2

In steden waar men slaagt in het terugdringen van de politie-inzet wordt daar al een aantal jaren door de ketenpartners beleidsmatig op ingezet; veelal op initiatief van de politie en/of driehoek. Lokale aandacht is een voorwaarde maar geen garantie voor het verminderen van de inzet. Tenslotte valt op dat de politie-inzet per 1.000 bezoekers, de relatieve politie-inzet, bij de eerste divisieclubs gemiddeld wat hoger ligt dan in de eredivisie. Dit lijkt erop te duiden dat met name in de eerste divisie er nog meer mogelijkheden liggen de politie-inzet verder te reduceren.

Conclusie 3

Succesfactoren voor het terugdringen van de politie-inzet zijn:

- Een goede informatiepositie over wat er leeft onder de supporters.
- Een veiligheidsbeleid dat gericht is op 'kennen en gekend worden'.
- Richting supporters een aanpak op maat bieden met aandacht voor het stimuleren van hun eigen verantwoordelijkheid.
- Slim en creatief omgaan met de beschikbare menskracht bij de politie.
- Een kwantitatief en kwalitatief hoogwaardige veiligheidsorganisatie bij de club.
- Structurele en beleidsmatige aandacht voor dit onderwerp vanuit de lokale driehoek.
- Goede samenwerking en informatie-uitwisseling tussen de ketenpartners.

Conclusie 4

De geüniformeerde politie is niet bij alle wedstrijden uit de stadions verdwenen. Daarbij moet een onderscheid gemaakt worden in situaties waar de veiligheids- en stewardorganisatie nog onvoldoende is toegerust en situaties met evidente risico's voor openbare orde en veiligheid die de mogelijkheden en bevoegdheden van stewards te boven gaan.

In sommige steden is men van mening dat een bepaalde politie-inzet in het stadion noodzakelijk is om veilig te kunnen werken. Zolang deze inzet past binnen de succesvolle 'Hooligans in Beeld'- aanpak acht het Auditteam dit verdedigbaar. Sterker nog, de aanwezigheid van supportersbegeleiders in burger in het vak tijdens de wedstrijd is één van de kernelementen uit de 'Hooligans in Beeld'-aanpak. Ook zijn er situaties denkbaar waarin de veiligheidsrisico's dermate groot zijn dat de aanwezigheid van politie binnen het stadion noodzakelijk is. Het Auditteam is echter van mening dat dit laatste alleen kan op incidentele basis om naderend onheil af te wenden.

Geüniformeerde politie-inzet binnen het stadion mag niet op structurele basis deel uitmaken van de veiligheidsorganisatie. Het streven moet gericht blijven op een organisatie waarin de clubs de verantwoordelijkheid dragen voor orde en veiligheid binnen de stadions en politie binnen het stadion bij een enkele wedstrijd een uitzondering is in verband met evidente veiligheidsrisico's.

Conclusie 5

De berekening van de uren politie-inzet ten behoeve van voetbalwedstrijden geschiedt niet op uniforme wijze bij alle clubs.

Op basis van bovenstaand onderzoek en de getrokken conclusies, doet het Auditteam de volgende aanbevelingen met betrekking tot het terugdringen van de politie-inzet.

Aanbeveling 1

Het beleid gericht op het terugdringen van de politie-inzet dient – met inachtneming van de veiligheid in het stadion - gecontinueerd en geïntensiveerd te worden. De intensivering dient te worden gerealiseerd bij clubs met een hoge relatieve politie-inzet, waaronder vooral clubs uit de eerste divisie.

Aanbeveling 2

In lijn met landelijke afspraken dient alle geüniformeerde politie die op structurele basis deel uitmaakt van de veiligheidsorganisatie uit het stadion te verdwijnen en dienen vanuit de politie slechts een voetbalcoördinator, de personele bezetting van de commandoruimte en één of enkele supportersbegeleiders in het stadion aanwezig te zijn.

Aanbeveling 3

Het streven naar kwaliteitsverbetering van de veiligheidsorganisatie van de club door professionalisering van de stewardorganisatie, de verdere uitrol van de 'Hooligans in Beeld'-aanpak en de verdere verbetering van de informatiepositie van de politie dient te worden gecontinueerd.

Aanbeveling 4

Verdergaande landelijke afspraken over een éénduidige wijze van het berekenen van de voetbaluren zijn gewenst. De stuurgroep zal zorg dienen te dragen voor een richtlijn terzake.

5.2 Wedstrijdorganisatie bij play-off wedstrijden

Met de invoering van de play-offs aan het eind van de competitie, is voor de preparatie en uitvoering van de wedstrijdorganisatie een gedeeltelijk nieuwe situatie ontstaan. In tegenstelling tot de reguliere competitiewedstrijden is nu pas in een laat stadium bekend welke clubs wanneer op welke locatie tegen elkaar spelen. In sommige gevallen kan er door de BVO's en politie enigszins geanticipeerd worden.

Door middel van quick scans van drie play-off wedstrijden heeft het Auditteam onderzocht of deze korte voorbereidingstijd knelpunten voor de veiligheidsorganisatie met zich meebrengt en op welke wijze deze knelpunten zijn opgelost. Daarnaast heeft het Auditteam de vraag willen beantwoorden welke consequenties de invoering van de play-offs met zich mee heeft gebracht voor de politie-inzet.

Selectie wedstrijden

Het Auditteam heeft bij de volgende drie wedstrijden een quick scan uitgevoerd:

- Ajax – Feyenoord op 20 april 2006; dit was de eerste wedstrijd met een hoog risico die in de play-offs gespeeld zou worden. Bovendien had het Auditteam eerder dit seizoen het duel tussen deze beide verenigingen in regulier competitieverband bezocht. Dit bood de mogelijkheid om de veiligheidsorganisatie rond beide wedstrijden te vergelijken.
- Top Oss – NAC op 28 april 2006; dit was de derde wedstrijd tussen beide clubs die plaats vond in het kader van de promotie/degradatieregeling. Aangezien zich bij het tweede duel ernstige ongeregelheden hadden voorgedaan, vormde dit voor het Auditteam aanleiding om bij de derde wedstrijd een quick scan uit te voeren.
- Groningen – Ajax op 3 mei 2006; deze wedstrijd moest de beslissing brengen over welke van deze beide verenigingen de plaats voor de voorronde van de Champions League zou bemachtigen. In tegenstelling tot de twee andere wedstrijden waar een quick scan is uitgevoerd, werd het risico op ongeregelheden bij deze wedstrijd niet als bijzonder hoog ingeschat.

Conclusies

Op grond van de uitgevoerde quick scans bij de drie geselecteerde play-off wedstrijden, trekt het Auditteam de volgende conclusies:

- 1 De kwaliteit van de veiligheidsorganisatie heeft bij de 3 play-off wedstrijden (Ajax – Feyenoord 20 april, Top Oss – NAC 28 april en Groningen – Ajax 3 mei) die door het Auditteam zijn bezocht niet geleden onder de korte voorbereidingstijd. De goede samenwerking en grote inzet van de clubs, politiekorpsen en gemeenten hebben daartoe in belangrijke mate bijgedragen.

Voor de wedstrijden Ajax-Feyenoord en Groningen-Ajax was een belangrijk voordeel dat van beproefde draaiboeken gebruik kon worden gemaakt. Een andere belangrijke succesfactor is dat de inzet van personeel – zowel politie als stewards – vooraf was voorzien en ingepland. Het concept speelschema dat half maart beschikbaar was, is daarbij als uitgangspunt genomen.

Bij de wedstrijd Top Oss-NAC (op 28 april) moest in zeer kort tijdsbestek worden ingespeeld op de extra risico's die voortvloeiden uit de ernstige incidenten die zich hadden voorgedaan bij de wedstrijd NAC-Top Oss op 24 april. Ook bij de wedstrijd Top Oss-NAC op 28 april was ondanks de korte voorbereidingstijd sprake van een goede veiligheidsorganisatie. Wel plaatst het Auditteam een kritische kanttekening bij het feit dat er sprake was van 1 op 2 kaartverkoop. Dit is in strijd met het beleidskader voetbalvandalisme dat voorschrijft dat bij risico C-wedstrijden één-op-één kaartverkoop plaats dient te vinden.

- 2 Ook bij de eerdere ontmoeting tussen Top Oss en NAC op 21 april is in strijd met het beleidskader gehandeld toen een groep NAC-supporters, die mede door de rommelige kaartverkoop buiten het uitvak zaten en dus niet van de verplichte buscombi gebruik hadden gemaakt, alsnog in het uitvak werden geplaatst. Bovendien was een deel van deze groep onder invloed van alcohol of/en cocaïne. Omdat het aantal politiemensen beperkt was, is tegen deze groep niet opgetreden zoals in het beleidskader is voorgeschreven.

- 3 Bij een aantal play-off wedstrijden hebben zich tamelijk ernstige ongeregelheden voorgedaan. Bij NAC-Top Oss op 24 april zijn deze incidenten het meest ernstig geweest, maar ook bij Top Oss-NAC op 28 april heeft zich een confrontatie tussen politie en Top Oss-supporters voorgedaan. Ook rond de wedstrijd Feyenoord-Ajax (verslag zoals eerder in dit eindrapport gemeld) was de sfeer grimmig en deden zich na afloop ongeregelheden voor naar aanleiding waarvan de politie meer dan 800 Feyenoord-supporters heeft aangehouden.
In al deze gevallen hadden deze incidenten te maken met hoog opgelopen spanningen onder supporters. De aanslag op het ADO-clubhuis tijdens de competitie laat ook zijn sporen na. Deze spanningen worden mede veroorzaakt door het feit dat clubs elkaar in kort tijdsbestek twee of zelfs drie keer treffen.
- 4 Bij wedstrijden die in het kader van de play-offs zijn gespeeld, worden, in vergelijking met wedstrijden in regulier competitieverband, meer kaarten via losse verkoop verkocht en worden minder plaatsen bezet door supporters met vaste seizoenkaartplaatsen. Dit vergroot het risico dat supporters van de uit spelende club buiten het uitvak terecht komen, zeker als de kaartverkoop rommelig verloopt zoals bij Top Oss-NAC op 21 april het geval is geweest.
- 5 Het inroosteren van politiemensen is over het algemeen goed verlopen. Er doet zich echter een knelpunt voor als binnen vier dagen voor de wedstrijd de inzet van politiemensen gewijzigd moet worden. Zo kreeg men bij de gemeente Groningen pas op 24 april door dat de wedstrijd Groningen-Ajax niet op 26 april gespeeld zou worden. Dit betekende dat de inzet die op die dag voorzien was, afgeblazen moest worden en hier zijn ingevolge artikel 14 lid 2 van het besluit bezoldiging politiekosten aan verbonden.
Voorts kan de werkbelasting van voetbalcoördinatoren bij de politie, die ook nog hun gewone diensten moeten draaien, hoog oplopen als een club in kort tijdsbestek meerdere wedstrijden met een hoog risico speelt.

De totale politie-inzet bij de play-off wedstrijden (exclusief de wedstrijden om promotie/degradatie) is bijna 1,5 keer hoger dan bij de wedstrijden tussen dezelfde clubs die eerder dit seizoen in regulier competitieverband zijn afgewerkt, ondanks het feit dat het totaal aantal toeschouwers beduidend lager lag bij de play-off wedstrijden.

Wedstrijd	Play-off wedstrijd 2006				Reguliere competitie 2005/2006			
	Politie-uren	Categorie	Aantal thuissupp.	Aantal uitsupp.	Politie-uren	Categorie	Aantal thuissupp.	Aantal uitsupp.
Her - NEC	190	A	5.000	50	65	B	8.000	40
NEC - Her	147	B	4.000	40	184	B	10.000	150
RKC - Vit	105	A	2.350	275	148	B	4.700	150
Vit - RKC	318	A	7.870	159	272	A	19.600	250
Ajax - Fey	2.142	C	33.000	1.600	2.064	C	46.623	1.600
Fey - Ajax	7.175	C	27.659	1.221	3.035	C	39.651	1.549
Gro - AZ	274	B	19.000	135	180	?	15.000	?
AZ - Gro	472	B	7.700	451	725	B	8.300	150
Twe - Utr	726	B	10.000	700	590	B	12.500	250
Utr - Twe	1.910	C	15.000	600	767	C	19.000	200
Rod - Hee	128	A	8.430	70	140	A	13.320	80
Hee - Rod	152	A	8.000	150	151	A	20.000	130
Ajax - Gro	1.494	B	36.000	647	381	B	49.000	87
Gro - Ajax	874	B	19.000	825	991	B	19.000	?
Vit - NEC	963	C	12.928	390	1.529	C	21.250	817
NEC - Vit	1.083	C	11.500	400	1.128	C	12.000	400
Twe - Hee	168	A	10.000	0	16	A	12.700	250
Hee - Twe	792	B	17.350	1.150	186	B	19.520	225
Twe - Vit	306	B	9.250	300	216	B	12.000	130
Vit - Twe	736	B	9.250	98	805	B	18.286	230
Totaal	20.155		273.287	9.261	13.573		380.450	6.688

6 Het verschil in politie-inzet is met name terug te voeren op vier van de twintig wedstrijden, te weten Feyenoord - Ajax, Ajax - Groningen, Utrecht - Twente en Heerenveen - Twente. Met Feyenoord - Ajax als absolute uitschieter. Het totale verschil in politie-inzet komt voor meer dan de helft voor rekening van deze wedstrijd. De extra inzet bij deze wedstrijd is een rechtstreeks gevolg van de spanningen tussen supportersgroepen die door de bijzondere belangen en omstandigheden (een dubbel treffen in kort tijdsbestek) extra hoog oplopen en daarmee het risico op ongeregelde heden sterk doen toenemen.

Ook bij de drie andere wedstrijden (Ajax - Groningen, Utrecht - Twente en Heerenveen - Twente) dragen de bijzondere belangen die bij de play-off wedstrijden op het spel staan er toe bij dat de supporters onrustig zijn en/of meer risicosupporters meereizen dan bij dezelfde wedstrijden in regulier competitieverband het geval is.

Samenvattend kan geconcludeerd worden dat zowel het belang en de beladenheid van een beperkt aantal wedstrijden ervoor gezorgd hebben dat de totale politie-inzet hoger is. Bij de play-off wedstrijden is door het Auditteam niet vastgesteld dat de inzet te hoog zou zijn. Gelet op de grimmige sfeer en de aanwezige risico's, moet deze inzet als adequaat gezien worden. De gekozen play-off systematiek kan leiden tot een oplopende spanning met een navenant stijgende inzet.

Aanbevelingen

Op grond van de bevindingen bij de drie quick scans doet het Auditteam Voetbalvandalisme de volgende aanbevelingen.

- 1 De afspraken die in het beleidskader voetbalvandalisme en aanvullend voor play-off wedstrijden zijn vastgelegd, dienen door alle betrokken ketenpartners strikt te worden nageleefd.
- 2 Planning van de politie-inzet dient in een zo vroeg mogelijk stadium plaats te vinden door te anticiperen op de mogelijke eindstand in de reguliere competitie. De ketenpartners die bij de voorbereiding van een wedstrijd betrokken zijn, dienen er daarbij rekening mee te houden dat het op een laat moment wijzigen van dienstroosters bij de politie extra kosten met zich meebrengt.
- 3 Om spanningen onder supportersgroepen niet onnodig te versterken dient in de opzet te worden vermeden dat clubs tijdens de play-offs elkaar drie keer kunnen ontmoeten, zoals dit seizoen bij de wedstrijden om promotie en degradatie het geval was.
- 4 Bij alle C-wedstrijden die in het kader van de play-offs gespeeld worden, moet voor de bezoekers van de thuisclub sprake zijn van één-op-één kaartverkoop uitsluitend aan seizoenkaarthouders en clubcardhouders van de thuishellende vereniging. Bovendien dienen KNVB en clubs te bezien of het haalbaar is de toegang tot play-off wedstrijden vooraf op te nemen in het systeem van seizoenkaarten. Indien supporters van de bezoekende club niet in het vak voor de uit-supporters zitten, dient via controle van de tickets in combinatie met vaststelling van de identiteiten van de betreffende supporters, te worden nagegaan op welke wijze deze supporters hun plaatsbewijzen hebben verkregen. Ticketbox slaat namelijk gegevens op over verkooppunt, verkoopdatum en de identiteit van de houder van de (seizoen)clubcard, nodig voor de aanschaf. Door deze gegevens te koppelen aan de identiteit(en) van de betreffende supporter(s), wordt duidelijk op basis van welke clubcardhouder deze persoon een toegangsbewijs heeft verkregen. Overigens geldt deze aanbeveling ook voor wedstrijden die in regulier competitieverband worden gespeeld.

6 Wedstrijdbezoeken

Het afgelopen seizoen heeft het Auditteam vier wedstrijden bezocht. In dit hoofdstuk zijn de bevindingen van het Auditteam kort samengevat. In bijlage 1 is per wedstrijdbezoek een uitgebreidere samenvatting opgenomen met daarin alle conclusies en aanbevelingen.

6.1 Ajax - Feyenoord

Op 28 augustus 2005 vindt de klassieker Ajax - Feyenoord plaats. De wedstrijd is aangemerkt als risico-C. In verband met de rellen bij de wedstrijd Feyenoord Ajax van 17 april vorig seizoen hebben de burgemeesters van Amsterdam en Rotterdam met de beide clubs en de KNVB het volgende afgesproken. Als zich rondom de wedstrijd opnieuw ongeregeldeheden voordoen door toedoen van supporters, mogen er vijf jaar lang geen supporters van de uit spelende club meer mee naar wedstrijden tussen beide clubs. Het is uiteraard moeilijk te bepalen in hoeverre deze afspraak van invloed is op het gedrag van de supporters. Feit is dat het rustig is en de supporters zich goed gedragen.

Tijdens de voorbereiding ontstaat de nodige verwarring over de vraag of de reeds gefouilleerde Feyenoord-supporters bij aankomst in de Amsterdam ArenA nogmaals moeten worden gefouilleerd. Een ander heikel punt zijn de Palestijnse shirts die een deel van de Feyenoord supporters wil aantrekken. Gezien het provocatieve karakter hiervan werd hier strikt tegen opgetreden. Het beleid is duidelijk, maar leidt wel tot wrevel, aangezien er niet wordt opgetreden tegen door Ajax supporters meegebrachte davidsterren e.d. Clubs zouden één lijn moeten trekken ten aanzien van alle niet direct aan de eigen club gerelateerde uitingen van supporters, die een provocerend effect kunnen hebben.

De verplichte treincombi van de Feyenoord-supporters verloopt in een goede sfeer en zonder problemen, mede als gevolg van de goede organisatie en communicatie van de Spoorwegpolitie KLPD en hun samenwerking met de stewards van Feyenoord. De ophoudprocedure van Feyenoord-supporters in het uitvak wordt uitgevoerd door stewards in plaats van ME en dat werkt positief. Gezien de ervaringen in de ArenA zou ook in andere stadions een vergaande visuele scheiding tussen uit- en thuis-supporters moeten worden toegepast.

De opzet om de politie weg te houden uit het stadion slaagt grotendeels, de stewards van beide clubs zijn prima in staat de orde in het stadion te handhaven. Dit leidt echter niet tot een reductie van de politie-inzet.

Door het gebruik van videoteams door de politie Amsterdam wordt de kans aanhoudingen bij (massale) ordeverstoringen vergroot. Mogelijk hadden deze ook een preventieve werking.

Het beleid ten aanzien van spreekkoren is helder en wordt goed uitgevoerd. De driehoek dient vast te stellen of alle procedures rondom spreekkoren in de voorbereiding goed zijn gevolgd.

6.2 ADO Den Haag – PSV

De afgelopen jaren was deze wedstrijd ingedeeld als B-risico. De wedstrijd is dit jaar ingedeeld in de hoogste risicocategorie, C.

De belangrijkste reden voor een hogere inschaling is dat de politie wil voorkomen dat de PSV-bussen net als vorig jaar bekogeld worden. Deze risico-inschaling is naar mening van het Auditteam een grensgeval. De criteria hiervoor zijn niet volledig inzichtelijk. Het landelijk ontwikkelde risico-analysemodel zou hierbij een steun kunnen zijn, maar was bij deze wedstrijd nog niet in werking.

In 2007 betreft ADO Den Haag een nieuw stadion in een nieuwe omgeving, waarbij wellicht niet altijd een verplichte combiregeling voor bezoekers opgelegd hoeft te worden. Onderzocht kan worden of de APV moet worden aangepast. De aanpassingen betreffen onder andere de volgende punten:

- een duidelijke definitie van Betaald Voetbal;
- optreden bij ordeverstoringen;
- het opvolgen van bevelen;
- het reguleren van supportersstromen;
- wijziging van de gebiedsontzegging en het alcoholverbod voor rond het nieuwe stadion.

Politie-inzet

De politie-inzet is iets lager dan vorige jaren, ondanks het feit dat de wedstrijd een risico C in plaats van een risico B-indeling had. Er is veel inzet op verkeer, er is geen geüniformeerde politie in het stadion. Omdat er geen informatie is over dreigende confrontatie en er een week voor de wedstrijd bekend is dat slechts de helft van de 600 kaarten voor PSV-supporters zijn verkocht, had verdere afschaling overwogen kunnen worden. De multitasking van de politie leidt tot een efficiëntere politie-inzet zonder dat dit direct ten koste gaat van de veiligheid.

Vlaggenstokken

Als een maatregel, zoals het niet mogen gebruiken van vlaggenstokken specifiek in het ADO-stadion voor al het publiek geldt, en niet specifiek voor uit-supporters, is het zaak om dergelijke afwijkingen en de achtergrond daarvan goed te communiceren aan de supporters.

ADO

ADO Den Haag heeft een klein stewardkorps, aangevuld met particuliere beveiligers en geleende stewards. De mix van beveiligers moet goed op de hoogte worden gehouden van beleids- en veiligheidsafspraken bij crisissituaties.

ADO experimenteert goed met technische mogelijkheden. Het is van belang om deze experimenten grondig te blijven evalueren, ook naar de effectiviteit van de ingezette technische mogelijkheden. De KNVB heeft de taak om deze ervaringen op landelijk beleidsmatig niveau te verspreiden.

6.3 De Graafschap – GA Eagles

De wedstrijd De Graafschap - GA Eagles is door de burgemeester van Doetinchem vanwege eerdere onlusten tussen de supportersgroepen in het seizoen aangemerkt als risico B wedstrijd.

De avond voorafgaand aan de wedstrijd zijn er dreigende onlusten, maar dit wordt door een goede samenwerking tussen de betrokkenen van de politie en clubs voorkomen. De wedstrijd zelf verloopt rustig. Geüniformeerde politie is nog steeds, zij het in geringe aantallen, in het stadion aanwezig. Het Auditteam is van mening dat dit dient te worden afgebouwd. Wel is gebleken dat men oog heeft voor het terugbrengen van de politie-inzet, want in de rust werd die afgebouwd.

De voorbereiding op de wedstrijd is goed, voor de uitvoering op de dag zelf zijn er nog enkele verbeterpunten benoemd. Zo ontbreekt in het wedstrijd-draaiboek van De Graafschap informatie over de wijze van samenwerken tussen de politie en de stewardorganisatie en de daarbij gehanteerde uitgangspunten. Met dit laatste wordt vooral bedoeld op het stappenplan van de politie en de rol van de stewards daarin.

Een ander verbeterpunt is dat de instructies voor de stewards betreffende de fouillering van het bezoekersvak leiden tot verwarring over wel of niet fouilleren. Men kon naar eigen inzicht handelen. Dit is onwenselijk. Ook onwenselijk is dat supporters die zich niet kunnen identificeren toch worden toegelaten tot de wedstrijd in weerwil van de landelijke identificatieplicht. Ook het handhaven van de stadionverboden kan scherper door al bij de toegangscontrole gebruik te maken van een lijst met foto's en namen van degene met een stadionverbod. Tot slot benadrukt het Auditteam dat met het ontbreken van personeel van VBV De Graafschap in het bezoekersvak een ongewenste situatie ontstaat omdat de organiserende BVO ook in het bezoekersvak verantwoordelijk is voor de veiligheid.

6.4 Heracles Almelo – FC Twente

Beide clubs hebben lang niet tegen elkaar gespeeld in de eredivisie. Omdat de rivaliteit tussen de supportersgroepen groot is en sprake is van een echte streekderby is de wedstrijd aangemerkt als een C-wedstrijd.

De voorbereidingen zijn door de convenantpartners serieus en zorgvuldig ter hand genomen. Door het hoge risicokarakter heeft men 'het zekere voor het onzekere' willen nemen. Dit heeft geleid tot een forse inzet van de politie, ook op de avond vooraf, en stewards. Gezien het risicokarakter echter een begrijpelijke en terechte keuze volgens het Auditteam.

Het beleid van de betrokken partijen in Almelo kenmerkt zich door een evenwichtige mix van strak repressief optreden tegen supporters (bijvoorbeeld relatief groot aantal stadionverboden) en het serieus nemen van de supporters (bijvoorbeeld medewerking verlenen bij sfeeracties en onderhandeling over supportershome) met de gemeente als actieve regisseur. Wel dient het lokale convenant en in het verlengde daarvan het gevoerde beleid op een aantal punten meer in overeenstemming te worden gebracht met het landelijke Beleidskader voetbalvandalisme o.a. voor wat betreft het alcoholgebruik bij risicowedstrijden. Ook concludeert het Auditteam dat de partijen dienen te komen tot een plan van aanpak voor het terugdringen van de politie-inzet. De intentie is er maar de uitvoering laat nog te wensen over.

De goede informele contacten tussen de verschillende partijen hebben bijgedragen aan een goede voorbereiding op de wedstrijd. Opvallend was dat het in de voorbereiding ontbrak aan conceptdraaiboeken. Niet heel erg omdat de betrokken partijen vertrouwd waren met elkaar maar het beschikbaar

hebben van een concept is wel handig bij de uitwisseling van informatie. Ook de communicatie die uitgebreider was dan normaal in het kader van een SGB0-structuur, verliep tussen alle partijen naar wens.

De goede informatiepositie van de politie Twente, mede voortkomend uit het project 'Hooligans in beeld', heeft ertoe geleid dat een confrontatie tussen de supportersgroepen op de avond vooraf werd voorkomen. Dit vroegtijdige optreden heeft zeker bijgedragen aan een rustig verloop van de wedstrijd-dag.

Om voldoende stewards te hebben voor de wedstrijd heeft Heracles Almelo stewards geleend van Go Ahead Eagles. Uitbreiding is gewenst maar dat neemt niet weg dat uitwisseling van stewards tussen clubs een goed instrument is om tijdelijke capaciteitsproblemen op te lossen (ook voor deskundigheidsbevordering en motivatie). De veiligheidsorganisaties van beide clubs waren goed voorbereid op de wedstrijd, taken werden zorgvuldig uitgevoerd en na afloop was er ruimte voor evaluatie.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

De bestrijding van voetbalvandalisme is het afgelopen seizoen op veel onderdelen verder verbeterd. Het Auditteam komt tot dit oordeel omdat eerder gedane aanbevelingen zijn opgepakt, maar ook omdat meer samenwerking en een professionelere aanpak steeds meer zichtbaar worden en omdat resultaten zichtbaar zijn.

De stewardorganisatie en beveiliging van veel Betaald Voetbalclubs wordt verbeterd. Ook het komende jaar is daar veel aandacht voor. De politie-inzet kan mede hierdoor verder teruggedrongen worden.

Daarnaast worden technische mogelijkheden steeds meer gebruikt door politie en clubs, denk hierbij aan gebruik van video- en fotoapparatuur. Dit leidt tot verbetering in de opsporing, waardoor daders vaker achteraf opgepakt en veroordeeld kunnen worden. Het beeld dat hooligans bijna niet gepakt kunnen worden, gaat steeds minder op.

De samenwerking bij het combitreinvervoer van supporters is sterk vooruit gegaan, er zijn afgelopen seizoen geen incidenten geweest met combitreinen. En tot slot zijn er, na de verbeterde en verscherpte aanpak van kwetsende en discriminerende spreekkoren, het afgelopen seizoen minder van dergelijke spreekkoren te horen geweest.

Voetbalvandalisme is echter een veelkoppig monster en de aard van het vandalisme lijkt te verschuiven. In de stadions vinden steeds minder incidenten plaats. Daarentegen worden er steeds meer pogingen geregistreerd van supportersgroepen die de confrontatie zoeken voor of na de wedstrijd, vaak in de binnenstad. Omdat de politie hier over het algemeen alert op is en omdat de informatiepositie verbeterd wordt, kunnen veel van deze confrontaties voorkomen worden zoals ook het afgelopen seizoen gebleken is. Een van de methoden om meer informatie te krijgen over probleemsupporters is het programma 'Hooligans in beeld'. De ervaringen hiermee zijn goed. De politie zit de hardkernsupporters dicht op de huid en dat heeft zowel in preventief als in repressief opzicht een positief effect.

Een opvallend fenomeen van afgelopen seizoen zijn de grootschalige aanhoudingen bij Ajax-Roda en Feyenoord-Ajax geweest. Deze grootschalige aanhoudingen verlopen echter niet vlekkeloos. De regelgeving biedt voorts nog voldoende opties om groepen die de openbare orde dreigen te verstoren aan te houden. Het knelpunt ligt op een ander vlak. De preparatie sluit onvoldoende aan bij de uitvoering met als gevolg dat de logistieke verwerking en de vervolging/veroordeling in het nauw komen.

Bij het besluit van de minister na overleg met de burgemeesters om in te stemmen met het nieuwe play-off systeem in te voeren is de afspraak gemaakt dat de totale politie-inzet ten opzichte van het vorige seizoen niet mocht stijgen. Uit onderzoek van het Auditteam blijkt dat dit doel is bereikt. Met continuering van de inzet op reductie van de politie-inzet door succesvolle maatregelen te intensiveren, kunnen verdere resultaten geboekt worden. Uniformiteit bij het berekenen van de politie-inzet is van belang voor de betrouwbaarheid van de verdere evaluatie. Tegelijk zal de politie niet langer herkenbaar zonder directe aanleiding in stadions aanwezig moeten zijn.

Ondanks eerdere afspraken hierover blijkt dat nog altijd op meerdere plaatsen het geval. Met de Projectrapporteur Nieuwe Competitieopzet is het Auditteam van mening dat dit een ongewenste situatie is.

Bij de play-off wedstrijden die door het Auditteam zijn bezocht, is de korte voorbereidingstijd overigens goed opgevangen, beproefde draaiboeken hebben hun waarde bewezen. Wel loopt bij een aantal wedstrijden in de play-offs de spanning zeer hoog op en is de politie-inzet veel hoger dan bij de vergelijkbare wedstrijd in competitieverband. Het grotere belang en het in korte tijd tweemaal treffen dragen bij aan deze verhoogde spanning. Ook de kaartverkoop is anders. Bij de meeste clubs moet bij deelname aan de play-offs ook voor vaste plaatsen, opnieuw kaarten worden gekocht. Dit heeft als consequentie dat de samenstelling van de vakken kan veranderen en de spanning op kan lopen. Ook is met deze 'losse' kaartverkoop de kans groter dat kaarten terecht komen bij supporters van de tegenpartij. Indien supporters van de bezoekende club niet in het vak voor de uit-supporters zitten, dient via controle van de tickets in combinatie met vaststelling van de identiteiten van de betreffende supporters, te worden nagegaan op welke wijze deze supporters hun plaatsbewijzen hebben verkregen. Om dergelijke problemen met uit-supporters in 'thuis'-vakken te voorkomen, doet de Projectrapporteur Nieuwe Competitieopzet aanbevelingen aan de stuurgroep voetbalvandalisme die grotendeels in lijn zijn met eerdere aanbevelingen van het Auditteam:

- richtlijnen ontwikkelen om het losse doorgeven/verkoop van sponsorkaarten te voorkomen en sponsoren hierop aanspreken;
- kaartverkoop op de wedstrijddag verbieden bij C-wedstrijden en bij de A- en B-wedstrijden alleen voor beperkte delen van het stadion toestaan;
- meerdere kaarten aan één clubcardhouder verkopen is verboden bij C-wedstrijden, dit moet beter worden gehandhaafd;
- met de centrale controle moeten houders van meerdere clubcards (dubbelingen) worden geblokkeerd;
- handel in kaarten en overdraagbaarheid van kaarten zijn zonder persoonsgebonden kenmerken op de tickets en controle daarop, moeilijk te voorkomen.

7.2 Aanbevelingen

Grootschalig aanhouden

Ten aanzien van het grootschalig aanhouden als instrument om daders niet in een groep te laten wegglijpen en tevens ter preventie van ongeregelde en escalaties, doet het Auditteam de volgende aanbeveling.

Voor zover van tevoren aanwijzingen zijn van mogelijke ongeregelde die een grootschalig optreden indiceren, dient grondige preparatie een zorgvuldige uitvoering mogelijk te maken. In de voorbereiding van risicowedstrijden wordt door de driehoek (beleidsmatig) en uitvoerende organisaties meer aandacht besteed aan uitwerking van mogelijke scenario's, nodig om dit middel succesvol in te kunnen zetten. Hierbij is er aandacht voor de juridische fundering, de logistieke randvoorwaarden en problemen die zich daarbij voor kunnen doen. Vooral in verband met de individuele bewijsvoering ten behoeve van succesvolle vervolging, is het noodzakelijk om voortijdig te kiezen voor inzet van voldoende middelen als bijvoorbeeld videoapparatuur. De juridische grondslagen, nodig om tot grootschalige aanhouding te kunnen overgaan, dienen dus vooraf lokaal te worden vastgelegd. Artikelen uit het wetboek van strafrecht over samenscholing op volgen van bevelen, be-

stuurlijke ophouding uit de gemeentewet en eventueel op maat toegesneden artikelen uit de lokale APV zijn hierbij bruikbaar. Scenario's dienen te zijn opgesteld en ook dient er op voorhand voldoende menskracht (politie en OM), technische hulpmiddelen, vervoerscapaciteit en verblijfsruimte te zijn geregeld. Het rechtssysteem vraagt om afdoende bewijsmateriaal om individuele daders te kunnen veroordelen en hiervoor dienen technische middelen als video-opnames maar ook getuigenverklaringen te worden geproduceerd.

Bij onverwachte omstandigheden zal altijd in de besluitvorming ten aanzien van eventueel optreden afgewogen moeten worden of de beschikbare mankracht en middelen een redelijk resultaat opleveren. Op pragmatische gronden kan worden opgetreden met het enige doel de verstoring openbare orde te doen stoppen dan wel beheersbaar te houden. Dat belang kan in de totale context prevaleren boven het maken van aanhoudingen en succesvolle vervolging.

Relatie voetbalclubs - supporters

Voetbalclubs dienen een goede relatie te hebben met de eigen supporters waarbij kennis van het gedrag van de supporters nodig is. Supportersprojecten en 'Hooligans in Beeld' tonen het nut van kennis van supportersgedrag aan met name van hardkernsupporters. Een professionele stewardorganisatie kan hier een positieve rol bij vervullen.

Politie-inzet

Het beleid gericht op het terugdringen van de politie-inzet dient, met inachtneming van de veiligheid in het stadion, gecontinueerd en waar mogelijk geïntensiveerd te worden. Het streven naar kwaliteitsverbetering van de veiligheidsorganisatie van de clubs door professionalisering van de stewardorganisatie, de uitrol van Hooligans in beeld en de verdere verbetering van de informatiepositie van de politie dient te worden gecontinueerd. Daarmee worden voorwaarden gecreëerd om de politie inzet bij wedstrijden verder terug te dringen.

In lijn met landelijke afspraken dient alle geüniformeerde politie die op structurele basis deel uitmaakt van de veiligheidsorganisatie uit het stadion te verdwijnen en dienen vanuit de politie slechts een voetbalcoördinator, de personele bezetting van de commandoruimte en één of enkele supportersbegeleiders in het stadion aanwezig te zijn.

Het Auditteam is van mening dat landelijke afspraken over de eenduidige wijze van het berekenen van de voetbaluren gewenst zijn.

Play-offs

Planning van de politie-inzet dient in een zo vroeg mogelijk stadium plaats te vinden door te anticiperen op de mogelijke eindstand in de reguliere competitie. De ketenpartners die bij de voorbereiding van een wedstrijd betrokken zijn, dienen er daarbij rekening mee te houden dat het op het laatste moment wijzigen van dienstroosters bij de politie extra kosten met zich meebrengt.

Om spanningen onder supportersgroepen niet onnodig te versterken dient in de opzet te worden vermeden dat clubs tijdens de play-offs elkaar drie keer kunnen ontmoeten, zoals het afgelopen seizoen bij de wedstrijden om promotie en degradatie het geval was.

Bij risicowedstrijden die in het kader van de play-offs gespeeld worden moet voor de bezoekers van de thuisclub sprake zijn van één-op-één kaartverkoop, uitsluitend aan seizoenkaarthouders en clubcardhouders van de thuish spelende vereniging. Bovendien dienen KNVB en clubs te bezien of het haalbaar is de toegang tot play-off wedstrijden vooraf op te nemen in het systeem van seizoenkaarten.

Indien supporters van de bezoekende club niet in het vak voor de uit-supporters zitten, dient via controle van de tickets in combinatie met vaststelling van de identiteiten van de betreffende supporters, te worden nagegaan op welke wijze deze supporters hun plaatsbewijzen hebben verkregen.

De kans dat uit-supporters in een 'thuis'-vak zitten dient te worden geminimaliseerd door scherp toezicht op doorgeven en verhandelen van sponsorkaarten, misbruik meerdere clubcards, en handel in kaarten.

Overige aanbevelingen op basis van wedstrijdbezoeken Auditteam

- Clubs dienen één lijn te trekken ten aanzien van alle niet direct aan de eigen club gerelateerde kwetsende, beledigende, discriminerende en provocerende uitingen van supporters.
- De planning van het vertrek van de treinen voor de terugreis dient ruim te zijn. De spoorwegpolitie dient vooraf overleg te voeren met de ontvangende regiopolitie om een efficiënte inzet van de spoorwegpolitie tijdens de wedstrijd te bewerkstelligen.
- Een visuele scheiding tussen uit- en thuis supporters verdient aanbeveling.
- De lokale driehoek dient vast te stellen of alle procedures rondom spreekkoren in de voorbereiding goed zijn gevolgd en moet zich daarbij op de hoogte laten stellen van besprekingen die in dit kader worden gevoerd, in het bijzonder het overleg met het arbitraal kwartet voorafgaand aan de wedstrijd.
- De controle op stadionverboden kan worden verbeterd. De stewards van beide BVO's dienen te beschikken over een lijst met namen en/of foto's van alle personen met een stadionverbod

Verantwoordelijken uitvoering aanbevelingen eindrapport 2005-2006

<i>Aanbeveling</i>	organisatie
<i>Relatie voetbalclubs – supporters</i>	
1. Voetbalclubs dienen een goede relatie te hebben met de eigen supporters waarbij kennis van het gedrag van de supporters nodig is. Supportersprojecten en 'Hooligans in Beeld' tonen het nut van kennis van supportersgedrag aan, ook van hardkernsupporters. Een professionele stewardorganisatie kan hier een positieve rol bij vervullen.	BVO's
2. Het is van belang dat ook bij beginnend normoverschrijdend gedrag supporters hierop direct worden aangesproken.	BVO's
3. Supporters die de club direct of indirect schade berokkenen moeten worden geïdentificeerd en te allen tijde voor hun gedrag verantwoordelijk worden gehouden. Persoonlijke gesprekken met supporters over hun gedrag en maatregelen als taakstraffen of stadionverboden zijn niet alleen een zaak van de politie en justitie, maar ook van de voetbalclubs.	BVO's

4. Voetbalclubs dienen één lijn te trekken ten aanzien van alle niet direct aan de eigen club gerelateerde kwetsende, beledigende, discriminerende en provocerende uitingen van supporters.	BVO's
5. Naast alle repressieve maatregelen wordt er bij diverse clubs geïnvesteerd in preventief beleid. Het is moeilijk om de effectiviteit van dit beleid in kaart te brengen. Het Auditteam zou graag zien dat hier meer aandacht voor komt.	BVO's
<i>Grootschalig optreden</i>	
6. Voorzover van te voren aanwijzingen zijn van ongeregelde heden die een grootschalig optreden indiceren, dient grondige preparatie een zorgvuldige uitvoering mogelijk te maken.	Politie, gemeente, OM
7. De juridische grondslagen, nodig om tot grootschalige aanhouding te kunnen overgaan, dienen vooraf lokaal te worden vastgelegd. Artikelen uit het wetboek van strafrecht over samenscholing op volgen van bevelen, bestuurlijke ophouding uit de gemeentewet en eventueel op maat toegesneden artikelen uit de lokale APV zijn hierbij bruikbaar. Het is aan te bevelen dat de stuurgroep lokale betrokkenen voorlicht hierover en een landelijke bijeenkomst over dit thema organiseert.	Politie, gemeente, OM, stuurgroep
8. In de voorbereiding bij verwachte grootschalige ongeregelde heden wordt door de driehoek (beleidsmatig) en uitvoerende organisaties meer aandacht besteed aan uitwerking van mogelijke scenario's, nodig om grootschalige aanhouding succesvol in te kunnen zetten. Hierbij is er aandacht voor de juridische fundering, de logistieke randvoorwaarden en de problemen die zich daarbij voor kunnen doen. Er dient voldoende geoefend te worden om een goede uitvoering van grootschalig optreden in relatie tot vervolging te bevorderen.	Politie, gemeente, OM
9. Het rechtssysteem vraagt om afdoende bewijsmateriaal om individuele daders te kunnen veroordelen. Voor de veroordeling van daders bij grootschalige aanhoudingen dienen hiervoor technische middelen als video-opnames maar ook getuigenverklaringen te worden geproduceerd.	Politie
10. Bij onverwachte omstandigheden zal altijd in de besluitvorming ten aanzien van eventueel optreden afgewogen moeten worden of de beschikbare mankracht en middelen een redelijk resultaat opleveren. Op pragmatische gronden kan worden opgetreden met het enige doel de verstoring openbare orde te doen stoppen dan wel beheersbaar te houden. Dat belang kan in de totale context prevaleren boven het maken van aanhoudingen en succesvolle vervolging.	Politie, gemeente, OM
<i>Politie-inzet</i>	
11. Het beleid gericht op het terugdringen van de politie-inzet dient – met inachtneming van de veiligheid in het stadion - gecontinueerd en geïntensiveerd te worden. De intensivering dient te worden gerealiseerd bij clubs met een hoge relatieve politie-inzet, waaronder vooral clubs uit de eerste divisie.	Lokale ketenpartners
12. Het streven naar kwaliteitsverbetering van de veiligheidsorganisatie van de club door professionalisering van de stewardorganisatie, de verdere uitrol van de "Hooligans in Beeld"-aanpak en de verdere verbetering van de informatiepositie van de politie dient te worden gecontinueerd.	Lokale ketenpartners
13. In lijn met landelijke afspraken dient alle geüniformeerde politie die op structurele basis deel uitmaakt van de veiligheidsorganisatie uit het stadion te verdwijnen en dienen vanuit de politie slechts een voetbalcoördinator, de personele bezetting van de commandoruimte en één of enkele supportersbegeleiders in het stadion aanwezig te zijn.	Politie
14. Verdergaande landelijke afspraken over een éénduidige wijze van het berekenen van de voetbaluren zijn gewenst. De stuurgroep zal zorg dienen te dragen voor een richtlijn terzake.	Stuurgroep

<i>Play offs</i>	
15. Planning van de politie-inzet dient in een zo vroeg mogelijk stadium plaats te vinden door te anticiperen op de mogelijke eindstand in de reguliere competitie. De ketenpartners die bij de voorbereiding van een wedstrijd betrokken zijn, dienen er daarbij rekening mee te houden dat het op het laatste moment wijzigen van dienstroosters bij de politie extra kosten met zich meebrengt.	Allen
16. Om spanningen onder supportersgroepen niet onnodig te versterken dient in de opzet te worden vermeden dat clubs tijdens de play-offs elkaar drie keer kunnen ontmoeten, zoals het afgelopen seizoen bij de wedstrijden om promotie en degradatie het geval was.	KNVB
17. Bij C-risicowedstrijden die in het kader van de play-offs gespeeld worden moet voor de bezoekers van de thuisclub sprake zijn van één-op-één kaartverkoop, uitsluitend aan seizoenkaarthouders en clubcardhouders van de thuis spelende vereniging. Bovendien dienen KNVB en clubs te bezien of het haalbaar is de toegang tot play-off wedstrijden vooraf op te nemen in het systeem van seizoenkaarten.	BVO's, KNVB
18. Indien supporters van de bezoekende club niet in het vak voor de uit-supporters zitten, dient via controle van de tickets in combinatie met vaststelling van de identiteiten van de betreffende supporters, te worden nagegaan op welke wijze deze supporters hun plaatsbewijzen hebben verkregen.	BVO
19. De kans dat uit-supporters in een 'thuis'vak zitten dient te worden geminimaliseerd door scherp toezicht op doorgeven en verhandelen van sponsorkaarten, misbruik meerdere clubcards, en handel in kaarten.	BVO's
<i>Overige aanbevelingen</i>	
20. De planning van het vertrek van de treinen voor de terugreis dient ruim te zijn. De spoorwegpolitie dient vooraf overleg te voeren met de ontvangende regiopolitie om een efficiënte inzet van de spoorwegpolitie tijdens de wedstrijd te bewerkstelligen.	KLPD spoorwegpolitie, politiekorpsen
21. Een visuele scheiding tussen uit- en thuis-supporters bij risico C-wedstrijden verdient aanbeveling.	BVO's
22. De lokale driehoek dient na te gaan of alle procedures rondom spreekkoren in de voorbereiding goed zijn gevolgd en laat zich daarbij op de hoogte stellen van besprekingen die in dit kader worden gevoerd, in het bijzonder het overleg met het arbitraal kwartet voorafgaand aan de wedstrijd.	Gemeente. Politie, OM
23. De controle op stadionverboden kan worden verbeterd. De stewards van beide BVO's dienen te beschikken over een lijst met namen en/of foto's van alle personen met een stadionverbod.	BVO's
24. De problematiek rond bedreigingen van officials dient in kaart gebracht te worden.	Stuurgroep

Bijlagen

Bijlage 1 Samenstelling Auditteam

Het Auditteam is als volgt samengesteld:

Voorzitter

- Margo Vliegthart (oud-staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport)

De overige leden zijn

- Jan Franssen (Commissaris van de Koningin in Zuid-Holland);
- Cees Ottevanger (oud-plaatsvervangend korpschef van de regiopolitie Rotterdam-Rijnmond);
- Cees Bakker (oud-plaatsvervangend korpschef van de regiopolitie Utrecht);
- Henk Wooldrik (oud-hoofdofficier van justitie en lid en kamervoorzitter van de tuchtcommissie betaald voetbal,)
- Gerard Beelen (oud-brigadegeneraal bij de Koninklijke marechaussee en voormalig auditor bij de KNVB)

Het onderzoek voor de onderzoeken en wedstrijdbezoeken dit seizoen is uitgevoerd door Anja Beerepoot, Marga van Aalst, Joram Pach, Annelies Slabbèrtje, Paul Hulshof, Gea Schaap en Bram van Dijk (DSP-groep) en Stephan Steinmetz (Public Affairs Groep).

Bijlage 2 Stuurgroep: Uitvoering aanbevelingen Auditteam voetbalvandalisme vorige seizoenen

Stand van zaken op 15 juni 2006

Aanbevelingen 2004-2005

Aanbeveling 1.	Tussen lokale ketenpartners en vervoersmaatschappijen moet sprake zijn van gestructureerde samenwerking. De rol van vervoersmaatschappijen bij een combiverplichting en/of een voetbalgerelateerde calamiteitenregeling dient beter geëxpliciteerd te worden.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	Lokale driehoek, vervoersmaatschappijen.
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	Burgemeester
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	loopt

Aanbeveling 2.	Voor beslissingen die verregaande consequenties kunnen hebben, zoals het staken van wedstrijden en het terugsturen of niet toelaten van grote groepen supporters, dienen door de lokale ketenpartners scenario's te worden ontwikkeld.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	Lokale driehoek
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	Burgemeester
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	loopt

Aanbeveling 3.	Het Auditteam onderstreept, nogmaals, het belang van de inbreng van supportersverenigingen bij het formuleren en uitvoeren van beleid. Het Auditteam wil supportersverenigingen oproepen zich actiever te manifesteren en hun verantwoordelijkheid te nemen. Clubs waar die inbreng nog gering is wordt oproepen daar meer werk van te maken. Supportersverenigingen kunnen de belangen van hun achterban behartigen en vragen stellen over de wijze van organisatie. Ook kunnen de supportersverenigingen een rol spelen bij het informeren van supporters over de wijze van kaartverkoop, vervoer, spreekkorenbeleid etc. Daarnaast kunnen zij hun invloed aanwenden om wangedrag onder supporters te voorkomen dan wel te beteugelen.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	supportersverenigingen, BVO's
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	SOVS
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	loopt

Aanbeveling 4.	Het betrekken van supportersverenigingen bij vooroverleg is wenselijk en goed mogelijk. Gevoelige veiligheidsinformatie wordt apart, zonder aanwezigheid van supporters, besproken.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	BVO's, politiekorpsen
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	Burgemeester
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	loopt

Aanbeveling 5.	Op basis van het lokale convenant dienen de lokale ketenpartners systematisch na te gaan waar en onder welke voorwaarden verdere reductie van de politie-inzet te realiseren is en daar afspraken over te maken. Tilburg is hiervan een goed voorbeeld
<i>Betrokken ketenpartners</i>	Lokale driehoek
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	KBB
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	loopt

Aanbeveling 6.	Multi-tasking van ME-personeel, zoals o.a. door de Rotterdamse politie wordt toegepast, verdient navolging bij andere korpsen.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	Politiekorpsen, lokale driehoek
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	RHC
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	AFGEROND

Aanbeveling 7.	De kwaliteit van de stewardorganisatie en van de stewards zelf heeft, gelet op de in belang toenemende functie, meer en blijvende aandacht nodig
<i>Betrokken ketenpartners</i>	BVO's, KNVB
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	KNVB
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	AFGEROND

Aanbeveling 8.	Aangezien infrastructurele maatregelen in en rond het stadion bij kunnen dragen aan het terugbrengen van de politie-inzet, is het Auditteam van mening dat clubs deze mogelijkheden (verder) dienen te verkennen in samenspraak met politie en gemeenten.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	BVO's
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	Burgemeester
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	loopt

Aanbeveling 9.	De combiregeling is een effectief middel om supporters te scheiden. Het bepalen van een combi-verplichting is een uitvloeisel van de risico-inschaling en dient als zodanig op te worden gemotiveerd en toegepast.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	Lokale driehoek
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	Burgemeester
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	loopt

Aanbeveling 10.	Autoriteiten moeten zich strikt houden aan de gemaakt afspraken omtrent de combiregeling. Een (dreigend) openbare orde probleem kan nooit door de politie worden aangegegrepen om de club te verzoeken om uit-supporters zonder geldig toegangsbevis toe te laten tot het stadion. Dit zou een bonus betekenen op incorrect supportersgedrag.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	Lokale driehoek, politie
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	RHC + burgemeesters
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	loopt

Aanbeveling 11.	Partijen, waar nodig de vervoersmaatschappijen, maar vooral de politie en gemeente, dienen na te gaan hoe ze confrontaties buiten het stadion op een 'los' moment zoveel mogelijk kunnen tegengaan en wat dit betekent voor de inrichting van de eigen organisatie.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	Politie, gemeente, vervoersmaatschappijen
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	RHC
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	loopt

Aanbeveling 12.	Ketenpartners binnen de spoorwereld en de politie dienen met spoed de interne instructies omtrent de handelswijze bij hoogste prioriteit-combitreinen te herzien en te verhelderen. Deze treinen mogen in beginsel niet stoppen. Van belang is te beschrijven hoe wordt omgegaan met enerzijds de veiligheidsbepalingen voor het treinverkeer en de treinveiligheid en anderzijds de veiligheid in relatie tot de handhaving openbare orde. Ook moet worden bepaald welke prioriteit in zich voordoende situaties geldt, wie die bepaalt en daarbij expliciet te verwoorden onder welke condities stoppen wel is toegestaan. Deze instructies dienen binnen de gehele keten te worden afgestemd en geldend te zijn. De interdisciplinaire stuurgroep voetbalvandalisme dient dit te bewaken.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	NS, ProRail, politie, KLPD/spoorwegpolitie, stuurgroep
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	RHC
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	AFGEROND

Aanbeveling 13.	Er dient een heldere en op elkaar afgestemde gezamenlijke taakverdeling te worden vastgelegd voor de partijen die verantwoordelijk zijn voor de orde op combitreinen: spoorwegpolitie, meereizende politieagenten van de stad van vertrek, stewards en noodrembeveiligers. Gezien de afspraak in het Beleidskader moet de spoorwegpolitie hierin het voortouw nemen.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	KLPD/spoorwegpolitie
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	RHC
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	AFGEROND

Aanbeveling 14.	Tijdens het vervoer van risicosupporters per trein, wordt regelmatig informatie uitgewisseld tussen de politie in de ontvangende stad en de spoorwegpolitie op de trein. Hierover worden duidelijke afspraken gemaakt.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	KLPD/Spoorwegpolitie, politiekorpsen
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	RHC
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	AFGEROND

Aanbeveling 15.	Bij het vervoer van risicosupporters per trein, dient de Algemeen Commandant van de spoorwegpolitie rechtstreeks aangesloten te zijn op de communicatiestructuur, leidend naar de commandoruimte van de politie in de ontvangende stad.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	KLPD/Spoorwegpolitie, politiekorpsen
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	RHC
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	AFGEROND

Aanbeveling 16.	Het Auditteam acht een dadergerichte aanpak uitermate gewenst en is voorstander van invoering van het project "Hooligans in Beeld" op grotere schaal. Wel is de primaire taakstelling van de politie het handhaven van de openbare orde en dient te worden bezien wat de consequenties van een dadergerichte aanpak zijn voor de politie-inzet.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	RHC
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	RHC
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	AFGEROND

Aanbeveling 17.	De inzet van aparte aanhoudingseenheden bij groepsoptrieden van de politie, verdient (meer) navolging.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	Politiekorpsen
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	RHC
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	AFGEROND

Aanbeveling 18.	Het verdient aanbeveling dat binnen het politieveld meer wordt geïnvesteerd in de inzet van videoteams bij massale ordeverstoringen teneinde de individuele kans op aanhouding te verhogen. Het feit dat dit soort methoden worden toegepast zal ook mede een preventief effect kunnen hebben op het gedrag van supporters.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	RHC, politiekorpsen
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	RHC
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	AFGEROND

Aanbeveling 19.	Beelden van supporters die vernielingen hebben aangericht, moeten zo snel mogelijk, doch uiterlijk binnen twee maanden gebruikt worden voor het aanpakken van deze supporters. Hiertoe moeten vooraf afspraken worden gemaakt tussen de betrokken ketenpartners over (de bevoegdheid tot) gebruik en uitwisseling van beeldmateriaal bij identificatie, opsporing en vervolging van supporters die huisregels overtreden of strafbare feiten begaan.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	BVO's, politiekorpsen
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	OM
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	loopt

Aanbeveling 20.	BVO's hebben tot taak zich maximaal in te spannen om aanhangers die zich misdragen te identificeren, actief op te treden en passende maatregelen te treffen tegen deze supporters.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	BVO's i.s.m. Politie en OM
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	KNVB
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	AFGEROND

Aanbeveling 21.	Alle dadergerichte informatie vanuit de verschillende politiediensten moet samenkomen, waardoor een up-to-date dossier voorhanden is. Dit zou zich ook moeten vertalen in de organisatie van de politie
<i>Betrokken ketenpartners</i>	RHC, politiekorpsen
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	RHC
<i>stand van zaken</i>	AFGEROND

Aanbeveling 22.	Investeren in de informatiehuishouding door middel van tactische methoden als het observeren van "hot spots" en het feitelijk volgen van groepen, en volledige informatie-uitwisseling, zijn voorwaarden voor het effectief kunnen bestrijden van losse confrontaties.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	Politiekorpsen
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	RHC
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	loopt

Aanbeveling 23.	Binnen en tussen politiekorpsen wordt deugdelijk geduide relevante informatie over mogelijke confrontaties tussen supportersgroepen, inclusief ontwikkelingen in informatie, tijdig en volledig -aan de verantwoordelijke diensten verstrekt.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	Politiekorpsen
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	RHC
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	AFGEROND

Aanbeveling 24.	De Raad van Hoofdcommissarissen wordt aanbevolen te bezien hoe om te gaan met het fenomeen 'losse confrontatie' van elkaar buiten het stadion en ook buiten direct wedstrijdverband opzoekende supportersgroepen en wat dit betekent voor de onderlinge samenwerking tussen de korpsen.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	RHC
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	RHC
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	loopt

Aanbeveling 25.	Stewardorganisaties/ dienstdoende stewards dienen te beschikken over een actuele lijst met stadionverboden.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	BVO's
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	KNVB
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	AFGEROND

Aanbeveling 26.	Door lokale ketenpartners worden afspraken gemaakt waardoor gegevensuitwisseling mogelijk is binnen de huidige wettelijke mogelijkheden. Hierover worden convenanten gesloten, zoals bijvoorbeeld bij de veelplegersaanpak in Amsterdam is gedaan. De landelijke ketenpartners dienen informatie over mogelijkheden en goede voorbeelden te verspreiden.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	Lokale driehoek, BVO, Min Justitie, Min BZK, KNVB
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	OM
<i>stand van zaken</i>	loopt

Aanbeveling 27.	BVO's mogen wettelijk gezien, onder de conditie van een zorgvuldige uitvoering, pasfoto's van supporters registreren en deze gebruiken voor het signaleren en identificeren van supporters met een stadionverbod. Supporters die een clubcard/seizoenkaart aanvragen dienen een pasfoto te overhandigen aan de BVO en een overeenkomst te ondertekenen waarin staat dat de BVO gerechtigd is deze foto zonodig te gebruiken in het toelatingsbeleid in geval van een stadionverbod. Met ingang van seizoen 2006-2007 dient bij alle BVO's in de Eredivisie pasfotoregistratie plaats te vinden.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	BVO's
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	KNVB
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	AFGEROND Pasfotoregistratie wordt door een beperkt aantal clubs ingevoerd. Deze worden begeleid door de KNVB. Niet overal is voor een digitaal pasfotobestand gekozen.

Aanbeveling 40.	Werken met grote aantallen stewards stelt hoge eisen aan de organisatie en de kwaliteit van de briefing. Het is van groot belang dat alle stewards gedurende de briefing aanwezig en bij de les zijn en duidelijk en nadrukkelijk worden geïnformeerd over eventuele afwijkende procedures en afspraken met betrekking tot de wedstrijdregeling.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	BVO
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	KNVB
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	AFGEROND

Aanbeveling 42.	In lokale convenanten dienen afspraken gemaakt te worden over de politie-inzet bij A, B en C risicowedstrijden.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	Lokale driehoek
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	Burgemeester
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	loopt

Aanbeveling 44.	1 op 1 kaartverkoop betekent bij de ene BVO dat de seizoenkaarthouders op hun clubcard nog een kaart bij kunnen kopen, bij de andere Betaald Voetbalorganisatie betekent dit 1 kaart per persoon. Dit verschil in interpretatie leidt tot onduidelijkheid, er moet eenduidige afspraken komen over wat 1 op 1 kaartverkoop inhoudt.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	BVO, KNVB
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	KNVB (vervolgactie RHC / Burgemeesters)
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	AFGEROND

Aanbeveling 45.	Het is een onwenselijke situatie dat bij risico C-wedstrijden per persoon 2 kaarten kunnen worden gekocht, omdat de club in dit geval moet weten wie een toegangsbewijs heeft voor het stadion.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	BVO's
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	KNVB
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	AFGEROND

Aanbeveling 50.	Het tijdig binnen krijgen van (grote) supportersgroepen mag niet ten koste gaan van de persoonlijke visitatie. De BVO kan supporters informeren om eerder naar het stadion te komen en/of vlak voor de wedstrijd meer personeel inzetten.
<i>Betrokken ketenpartners</i>	BVO's
<i>Eerste verantwoordelijke stuurgroep voetbalvandalisme</i>	KNVB
<i>Opmerkingen / stand van zaken</i>	AFGEROND

Aanbevelingen 2003-2004

Nog openstaande aanbevelingen bij aanvang seizoen 2005-2006

Aanbeveling 2: Controle en maatregelen opstellen lokale convenanten
Het Auditteam vindt het van groot belang dat daar waar nog geen lokale convenanten zijn opgesteld, dit zo snel mogelijk wordt gedaan. Het ministerie van Binnenlandse Zaken toetst of de convenanten zijn gemaakt en of zij lokaal zijn ingevuld. Zo niet dan worden maatregelen getroffen. Het Auditteam denkt hierbij aan het openbaar maken dat de betreffende gemeente in gebreke is bleven.
Afspraak Stuurgroep Voetbalvandalisme 1 december 2004
De convenanten die nu worden opgesteld, zijn voor een zeer belangrijk deel opgesteld op basis van het beleidskader 2003. Inmiddels zijn daar enkele wijzigingen doorgevoerd. Voor het volgende seizoen zal er een aangepast beleidskader worden opgesteld. Dit jaar is een overgangsseizoen. Gekeken zal worden in hoeverre de veiligheidsverklaring van de KNVB en het lokale convenant geïntegreerd kunnen worden.
Verantwoordelijk
BZK en KNVB
Stand van zaken
loopt

Aanbeveling 12: Maatregelen bij moeilijke infrastructuur
Als de infrastructuur onvoldoende mogelijkheden biedt voor een veilige aan- en afvoer van supporters bij internationale risicowedstrijden, moeten maatregelen worden overwogen waarbij crowdcontrol en supportersbegeleiding geïntensiveerd worden en waarbij gecontroleerde aanvoer wordt gerealiseerd.
Afspraak Stuurgroep Voetbalvandalisme 1 december 2004
Mevrouw Vliegthart vertelt dat dit punt echt verschil maakt bij een effectieve bestrijding van voetbalvandalisme. In het beleidskader zal hierover iets opgenomen worden. De heer Van Deursen zet hier een speciaal traject op binnen de politie met het oog op de positieve gevolgen van een goede infrastructuur op de beheersbaarheid van problemen en daarmee de inzet van politie.
Verantwoordelijk
RHC, KBB, KNVB
Stand van zaken
loopt

Aanbeveling 21: Betrekken supportersverenigingen
Supportersverenigingen moeten worden betrokken bij het opstellen van lokale convenanten en er moet met hen overleg worden gevoerd over de wijze waarop tolerantiegrenzen op lokaal niveau nader worden uitgewerkt. BVO's en supportersverenigingen formuleren duidelijke gedragsnormen voor supporters en dragen bij aan handhaving van die normen.
Afspraak Stuurgroep Voetbalvandalisme 1 december 2004
De minister heeft hier zowel in de brief aan de Tweede Kamer (van 4 oktober) als tijdens het burgemeestersoverleg nadrukkelijk aandacht aan besteed.
Verantwoordelijk
Burgemeester, BVO, supportersverenigingen
Stand van zaken op 1 juli 2005
loopt

Bijlage 3 Bestorming supportershome ADO Den Haag

Bestorming vrijdagavond

Op vrijdagavond 10 februari 2006 valt even na 23.00 uur een groep Ajax-supporters het supportershome van ADO Den Haag in het Zuiderparkstadion binnen. Op het tijdstip van de aanval zitten 10 ADO - supporters binnen te klaverjassen. De Ajax-supporters (tussen de 60 tot 70) slaan een ruit in, gooien een rookbom naar binnen, openen de deur en mishandelen de 10 aanwezigen met stokken, knuppels en messen.

Rond 23.15 uur die avond kwam bij de Haagse politie de melding binnen dat er iets aan de hand was bij het supportershome van ADO. De eerste berichten wezen op brand en daarom werd de brandweer, samen met een aantal ambulances en de politie ter plaatse gestuurd. Men was er snel bij en trof daar een aantal gewonden aan temidden van een enorme chaos. Vijf gewonden met slag- en steekwonden zijn ter plaatse behandeld en drie gewonden zijn hiervoor naar het ziekenhuis overgebracht en konden na behandeling huiswaarts.

Omdat een oplettende Haagse buurtbewoner de kentekens had genoteerd van de geparkeerde auto's van de Ajax-supporters kon op de snelweg terug naar Amsterdam één auto met Ajax- supporters worden aangehouden. Daarnaast is één auto aangehouden met vijf op hooligans lijkende personen die onderweg waren naar Den Haag. In één van de auto's werd tevens een luchtdrukpistool aangetroffen. In totaal zijn die avond en nacht tien personen aangehouden voor verschillende delicten, zijnde poging tot doodslag, openlijke geweldpleging, diefstal, brandstichting en voor alle voorbereidingshandelingen daartoe.

Het incident ging die avond als een lopend vuurtje door Den Haag en binnen korte tijd kwamen 300 tot 350 Haagse supporters (waarvan een deel behorend tot de harde kern) polshoogte nemen bij hun home. Inmiddels was een SGB0 structuur opgestart en een peloton ME in dienst geroepen maar zij werden op veilige afstand van het home gehouden. De gemoederen waren nogal verhit onder de Haagse supporters en een deel wilde afreizen naar Amsterdam om wraak te nemen. Politie en club wisten dit te voorkomen, vooral door te wijzen op de tien reeds opgepakte verdachten. Uit voorzorg werden wel de kentekens genoteerd van de auto's van de Hagenezen. De late dienst werd gesommeerd op de politiebureaus te blijven en kreeg om 1.50 uur het bericht dat ze naar huis mochten. Het bleef verder rustig in Den Haag en rond half vijf werd de inzet afgebouwd.

Rond twaalf uur werd de Amsterdamse politie in kennis gesteld door de Haagse collega's; de bestorming was toen al achter de rug. Het vermoeden bestond dat de aangehouden personen Ajax supporters waren. Dit vermoeden was gebaseerd op het feit dat de wedstrijd ADO - Ajax twee dagen later gespeeld zou worden. Tussen beide supportersgroepen is veel rivaliteit en volgens de politie leidt dit de laatste jaren wel vaker tot een treffen de avond voorafgaand aan een wedstrijd. In Amsterdam was de ME al voor de normale vrijdagavondsdrukke in dienst en is zij ingezet rond het supportershome van Ajax. Verder is de Amsterdamse politie plekken afgereden waarvan men het vermoeden had dat Ajax- supporters zich daar mogelijk zouden kunnen

verzamelen, maar bij de Ajax- supporters was totaal geen activiteit waar te nemen. Rond half vier was de grootste dreiging weg rond het Amsterdamse supportershome en is de ME weer in de binnenstad ingezet.

Weekend daarna

Zaterdag is er de hele dag contact geweest tussen de Haagse en Amsterdamse politie. Men was bang dat het tot een hernieuwde confrontatie zou komen in Den Haag dan wel Amsterdam. In verband met de wedstrijd ADO – Ajax van twee dagen later was er al een aantal extra maatregelen genomen in Den Haag; onder andere was er al 2 x 24 uur een noodbevel van kracht. In reactie op de bestorming besluit de burgemeester van Den Haag zaterdag de wedstrijd van zondag zonder Ajax publiek te laten spelen. Ook wordt een SGBO structuur opgezet met een extra peloton ME, verkenning en alles wat daarbij hoort.

In Amsterdam was er voor die dag en avond al één sectie ME in dienst. Dit is opgehoogd met nog een sectie. Dit peloton is in dienst gebleven tot 1.00 uur 's nachts. Om 23.00 uur kwam er i.v.m. de normale taakstelling ook een sectie in dienst en ook die is opgehoogd tot één peloton. Op die manier zou er 24 uur ME dekking zijn geflankeerd door AE en verkenning. In reactie op de bestorming van vrijdagavond werd door de Amsterdamse burgemeester ook een noodbevel uitgevaardigd. Ook de clubs namen beide maatregelen: de wedstrijd tussen de A1 elftallen in Amsterdam en B1 elftallen in Den Haag werden beide afgelast.

Er zijn zaterdag in de avond nog wel een aantal ADO-supporters in Kijkduin bij elkaar gekomen maar dit was geen grote groep. Zij zijn in een politiefuik gereden en allen gecontroleerd. Ajax supporters zijn niet gesignaleerd in Den Haag en omstreken.

Zaterdagavond verzamelden Ajax- supporters zich vanaf een uur of 20.00 in en rond het supportershome in Amsterdam. Dit aantal liep op tot rond de 130 – 150 personen. Op basis van artikel 2 politiewet (handhaven openbare orde) en het noodbevel is de politie overgegaan tot het controleren op identiteit van alle personen die zich in het supportershome bevonden. Dit gebeurde in overleg met de beheerder van het supportershome. Daarnaast zijn alle voertuigen geblokt (met manschappen; later met containers) waardoor de Ajax- supporters ook niet in de auto's konden afreizen. De voertuigen zijn die zondagmorgen, toen de dreiging weg was, weer vrijgegeven.

Met toestemming van de uitbater is in het home rondgekeken. Op grond van de Wet Wapens en Munitie zijn daar diverse zaken in beslag genomen: ploertendoder, houten wapenstok, tientallen houten en metalen stokken, vuurwerk. In het toilet trof men ook nog wat lege wikkels aan waar drugs in gezeten zouden kunnen hebben. Er zijn vijf aanhoudingen verricht: voor belediging en vier maal voor de Wet ID. Op zaterdagavond was een mix van jong en oud aanwezig; ook supporters met een stadionverbod. Later onderzoek heeft uitgewezen dat ook een aantal van de Ajax- supporters die verantwoordelijk waren voor de bestorming zaterdagavond in het eigen supportershome aanwezig waren. De aangetroffen wapens hebben niet tot verdere aanhoudingen geleid.

Zondag is rustig verlopen. De Ajax-spelersbus is onder strenge beveiliging opgehaald in Amsterdam. Ook zondag zijn er in Den Haag geen Ajax supporters aangetroffen.

Vooraf en achteraf

Vooraf waren er geen speciale indicaties die wezen op een naderende hit-and-run actie. Er zijn altijd wel dreigementen maar dit keer niet meer of minder als anders. In Amsterdam waren geen extra maatregelen genomen met het oog op de naderende wedstrijd. Wel komen tegenwoordig de Amsterdamse voetbalcoördinatoren de avond voor een risicowedstrijd in dienst omdat het treffen tussen de supporters vaak juist op deze avonden gebeurt.

In de weken en maanden na de bestorming zijn naast de eerste 10 verdachten nog 35 verdachten aangehouden door het Haagse rechercheteam; in totaal maakt dit dus 45 verdachten (waarvan 42 voorgeleid). Naast de eerder genoemde delicten wordt alle verdachten het lidmaatschap van een criminele organisatie ten laste gelegd. Volgens betrokkenen hebben de korpsen van Den Haag en Amsterdam in het rechercheonderzoek goed samengewerkt. Half juni moesten de eerste zeventien verdachten voor de rechter komen. Tegen de Ajax-supporters werd tot zeven jaar geëist (zeven jaar voor degene die door het OM verantwoordelijk werd gehouden voor het gooien van de molotovcocktail). Daarnaast stelde het OM bijzondere voorwaarden. De verdachten mogen geen toegang meer krijgen tot het ADO-stadion. Zij moeten zich onder toezicht van de reclassering stellen en het OM stelt een schadevergoeding aan de slachtoffers voor.

Begin juli was de uitspraak en vijftien verdachten zijn veroordeeld tot celstraffen van één tot vier jaar voor de vernieling van het ADO-honk en mishandeling van de aanwezigen van ADO. De straffen vielen lager uit dan de eisen van het OM, omdat de Haagse rechter niet bewezen achtte dat de hooligans opereerden als een criminele organisatie. Ook zijn alle verdachten vrijgesproken van poging tot moord en poging tot doodslag. Bij nagenoeg iedere verdachte zijn aan de gevangenisstraf twee voorwaarden verbonden, te weten verplicht Reclasseringstoezicht en een stadionverbod. De vorderingen zijn deels overgenomen. Het OM gaat tegen een vijftal zaken in hoger beroep. Het is nog onbekend wanneer de andere 25 terecht zullen staan.

Een groot deel van de verdachten zijn bekenden van Ajax en behoren tot de zogenaamde jonge garde van Ajax. Deze jonge garde is al wel eerder bij acties op een vooravond opgedoken. Sommige hebben een stadionverbod, een groot aantal ook een seizoenkaart en een deel ook een uitkaart. Richting de 130 tot 150 aanwezigen van zaterdagavond is verder geen actie door de club ondernomen.

De verwachting is dat er een wraakactie zal komen maar waar en wanneer is onduidelijk. De heersende opvatting onder supporters is dat een soort erencode verbroken is. Inmiddels hebben de burgemeesters in onderling overleg afgesproken ook de komende twee seizoenen elkaars supporters te weren bij thuiswedstrijden. Het Ajax-supportershome is een aantal weken later weer geopend onder de voorwaarde dat geen van de verdachten uit het rechercheonderzoek zich daar mag ophouden.

Het betrof een betrekkelijk kleine groep en als zo'n groep iets intern afspreekt dat is het heel moeilijk om daar als politie achter te komen. "Wij zijn ook afhankelijk van iemand die iets hoort." Hierbij is volgens de politie duidelijk sprake van een spontane actie die in de loop van vrijdagavond op-

delijk sprake van een spontane actie die in de loop van vrijdagavond opkomt. Was er sprake geweest van een geplande actie dan was de kans groot geweest dat ze op de hoogte waren geweest."

Bijlage 4 Incidenten Utrecht – Ajax 27-11-'05

Spreekkoren

Aan de hand van de informatie van politie en uit de media komt het beeld naar voren dat het publiek tijdens de wedstrijd racistische en beledigende spreekkoren scandeerde. Ook zijn er spandoeken met 'Ajax dood' en een doodshoofd in het stadion gezien.

Spreekkoren naar Wesley Sneijder tijdens wedstrijd met teksten als: hoerenjong en 'hamas-leuzen' (2x kortstondig). De stadionspeaker heeft voor zover het Auditteam bekend is eenmaal in de tweede helft een hierop gerichte tekst omgeroepen.

De Belgische scheidsrechter heeft niet tegen de spreekkoren opgetreden. Volgens het landelijke spreekkorenbeleid dat anderhalf jaar geleden is opgesteld, had de scheidsrechter de wedstrijd tijdelijk kunnen onderbreken. Aangezien er direct onderzoek door de aanklager van de KNVB is gestart (welke op dit moment nog loopt) heeft het Auditteam besloten hier niet ook nog een eigen uitgebreid onderzoek naar te starten.

FC Utrecht heeft een schikkingsvoorstel van de aanklager van de KNVB van 10.000,- euro geaccepteerd.

Vernielingen en geweld einde wedstrijd

De politie en de veiligheidscoördinator van Utrecht hadden voorinformatie dat een deel van de 1200 meegereisde Ajax-supporters bij verlies van hun club van plan waren om uit te breken en de confrontatie met Utrecht-supporters te zoeken.

In overleg met FC Utrecht was door de supportersvereniging na afloop van de wedstrijd voor de Utrecht supporters een DJ-optreden in het supportershome georganiseerd. Van FC Utrecht zijde werd dit gezien als een mogelijkheid om de kans op een confrontatie te minimaliseren. De heenreis van de Ajax-supporters verloopt rustig. Er zijn geen incidenten. Tijdens de wedstrijd is het met uitzondering van de spreekkoren en het over en weer gooien van munten tussen het Ajax-vak en het Utrecht vak, redelijk rustig. Er klimt een Ajax-supporter in de afscheiding met de Utrecht-tribune. Alle Ajax-supporters staan te kijken naar de wedstrijd, een deel van de supporters staan op de trappen en op het bordes beneden. In de rust tellen de Ajax-stewards een tiental vernielde stoeltjes op het uitvak.

Aan het eind van de wedstrijd keurt de scheidsrechter (onterecht) een goal van Ajax af. Een beslissing die zeer slecht valt bij de Ajax-supporters. Ajax verliest de wedstrijd met 1-0. De supporters op het Ajax-vak vernielen in totaal circa 600 stoeltjes van het 1200 stoeltjes tellende uitvak. De videocamera van het uitvak registreert dit niet omdat de camera op dat moment gericht is op de groep supporters die vroegtijdig de tribune verlaat. Er zijn op dat moment nog circa 30 van de 65 meegereisde Ajax-stewards op het vak omdat zoals gebruikelijk 30 stewards reeds richting de bussen zijn gelopen om het vertrek van de supporters voor te bereiden. Een klein deel van de Ajax-supporters wil uitbreken richting de stadtribune, de groep wordt door stewards en medesupporters tegengehouden. Ook een zestal supportersbegeleiders van de Amsterdamse politie draagt hun steentje bij om de uitbraken te voorkomen.

De supporters lopen vervolgens in de richting van de tunnel/uitgang. De camera die onder het doek voor de ingang van de tunnel hangt wordt vernield. Het doek dat over de ingang voor de tunnel hangt om het zicht met FC Utrecht-supporters op vak U te belemmeren wordt vernield. Enkele supporters graven circa 15 straatklinkers uit en gooien hiermee omhoog naar vak U. Er is één ruit vernield. Een deel van de Ajax-supporters probeert het hek³ naar vak U te forceren, stewards weten dit te voorkomen door er met hun hele gewicht vanaf vak U-zijde tegenaan te drukken. Twee supporters klimmen in de hekken aan de zijkant van dit hek en een van hen trapt een steward die tegen het hek duwt in zijn nek. Dit feit is vastgelegd op videobeelden. De steward heeft hiervan aangifte gedaan.

De Utrecht-supporters vertrekken (onder enige dwang) van vak U. De Ajax-supporters blijven bij het hek naar vak U rondhangen en gaan de tunnel niet in naar de uitgang. Een deel van de supporters die wel de tunnel in waren gegaan zijn terug gekomen. Een groot deel van de Ajax-supporters blijft rustig op de tribune staan wachten omdat de uitgang naar de tunnel door voorgenoemde groep geblokkeerd wordt. Een Utrechtse terreinknecht probeert bij het ophalen van de hoekvlag de supporters op het Ajax-vak en wordt door de veiligheidsmanager van het veld gestuurd. Als de Ajax-supporters uiteindelijk met hulp van de stewards in beweging komen en richting uitgang lopen worden de stewards die bij de nooduitgangen in de tunnel staan aan de kant geduwd. Twee van de drie nooduitgangen in de supporterstunnel worden zijn geopend door Ajax-supporters

Deze nooduitgangen leiden tot een bouwterrein dat uitkomt bij de bussen. Hekken rond het bouwterrein worden omgeduwd. Uiteindelijk wordt door stewards van FC Utrecht en Ajax het geheel in goede banen geleid. Dit lukte zonder inzet van politie/ME in het stadion. De supporters zijn de bussen ingegaan, in de bussen is geen schade aangericht. Om 15.15 uur, circa 45 minuten na het einde van de wedstrijd, vertrekken de bussen met Ajax-supporters van de parkeerplaats.

Afhandeling

Na afloop van de wedstrijd wordt 1 supporter aangehouden omdat hij 'hamas' heeft geroepen.

De voetbalcoördinator van de politie Amsterdam heeft de videobeelden van de incidenten gekregen.

Ajax krijgt de beelden ook via FC Utrecht. Over het uitwisselen van de beelden is, zoals vorig jaar geadviseerd door het Auditteam, vooraf afspraken gemaakt. Ajax heeft het verzoek gedaan bij de veiligheidscoördinator van de politie Amsterdam om de beelden samen te bekijken en te proberen daders te herkennen. Ajax heeft het uitkaartbestand van pasfoto's uitgedraaid. Een vuurwerk- en een stenengooier zijn inmiddels door de voetbalcoördinator van de politie Amsterdam herkend. Hiervan is een proces verbaal opgesteld en doorgestuurd naar politie Utrecht. Deze verdachte is inmiddels gehoord

In samenwerking met de veiligheidscoördinator van Ajax is een supporter die in het net klom herkend. Ook hiervan is een proces verbaal opgesteld en doorgestuurd naar de Utrechtse politie. Verder is er niemand herkend.

Noot 3 Het hekwerk, met daarin een deur, is onlangs verstevigd. Voor de spijlen van het hekwerk is een metalen plaat geplaatst waardoor het niet meer mogelijk is het hekwerk beet te pakken en er aan te gaan schudden of trekken.

Daarnaast heeft Ajax een brief gestuurd aan alle bij de wedstrijd aanwezige uitkaarthouders waarin de gang van zaken wordt betreurd. Citaat: *Wat Ajax in de toekomst absoluut niet meer wil is dat er uit frustratie bijna een geheel vak wordt gesloopt na een nederlaag. Je spreekt dan van een zeer respectloze actie tegenover de club waar wij te gast zijn én het brengt Ajax in diskrediet.*

Iedereen zal begrijpen dat hierbij de wedstrijd FC Utrecht-AFC Ajax wordt bedoeld. De schade van alle gesloopte stoelen bedraagt in totaal 80.000 euro (!!!). Door deze vernielingen is de club ernstig gedupeerd en werd Ajax zeker niet gesteund! Voor dit enorme schadebedrag hadden bijvoorbeeld diverse sfeeracties georganiseerd kunnen worden.

FC Utrecht heeft de twaalf stewards die tegen het hek aan hebben staan duwen om de Ajax-supporters tegen te houden de week na de wedstrijd apart gesproken. Utrecht heeft voor deze wedstrijd 130 stewards en 119 beveiligers ingezet.

Sommige Ajax- stewards hebben een naam gegeven van stoeltjesvernielers die zij herkend hebben. De betreffende supporters ontkennen. Verleden jaar zijn er door Ajax-supporters in het Utrecht stadion 70 stoeltjes vernield. Niemand is hiervoor aangehouden of is door Ajax herkend.

Ajax overweegt om volgend jaar zelf een camera mee te nemen en deze op het uitvak te richten. ADO Den Haag en Feyenoord doen dit al bij hun uitwedstrijden.

Ajax heeft de schikking van de aanklager betaald voetbal geaccepteerd. Die deed Ajax een voorstel van één uitduel zonder supporters.

FC Utrecht kreeg van de KNVB een voorstel voor een boete van 10.000 euro wegens het uiten van kwetsende spreekkoren door Utrechtse fans tijdens dezelfde wedstrijd.

Bijlage 5 Onlusten voorafgaand Ajax – Roda JC 22-3-'06

Onlusten

Op 22 maart werd de halve finale wedstrijd Ajax – Roda JC gespeeld voor de Gatorade Cup. Omdat er de laatste 4 jaar eigenlijk niets bijzonders is gebeurd en de Roda-supporters normaal gesproken een goede verstandhouding met Ajax-fans hebben, is het een risico A-wedstrijd. Vanuit Roda JC is er veel animo voor de wedstrijd: 1.100 kaarten zijn afgenomen. Ondanks dat een A-wedstrijd vrij vervoer betekent, komen de Roda-supporters op verzoek van Ajax toch vooral met bussen; drie clusters met in totaal 1.000 supporters. Twee daarvan zijn geen probleem; het derde cluster van het 'Fan-project' wel.

Roda JC reist met 20 bussen af naar Amsterdam. Daarnaast gaan ongeveer 150 supporters met eigen vervoer. Acht bussen, het eerste cluster, zijn gevuld met leden van de Supportervereniging Roda JC. Het tweede cluster bestaat uit 7 bussen van de supportersvereniging WSU en het derde cluster zijn 5 bussen van het 'Fan-project'. Het 'Fan-project' is een supportersvereniging die in '98 is opgericht omdat veel jongeren vonden dat de supportersvereniging Roda JC te 'gezapig' was. Zij wilden meer sfeer.

Het tweede en derde cluster worden beide begeleid door 2 politiemannen in burger met eigen vervoer. In de bussen zijn in totaal 40 stewards aanwezig. Zoals afgesproken bellen zij bij Breukelen de Amsterdamse politie om aan te geven dat het laatste cluster in aantocht is. In Amsterdam heeft men gehoord dat er mogelijk iets zou zijn voorgevallen in een benzinestation onderweg. Alles is daar al in gereedheid gebracht om de bussen apart te zetten bij P2 (dit is verder weg dan P-bus). De daders zullen daar uit de bussen gehaald worden en de bussen worden eventueel weer teruggestuurd. Omdat de Roda-supportersbegeleiders aangeven dat er niets is gestolen bij het benzinestation en dat alleen 2 vrouwelijke supporters naar het toilet zijn geweest, gaat dit scenario niet door en komt ook het laatste cluster gewoon bij P-bus aan.

De aankomst van de eerste 2 clusters bij de Amsterdam Arena is geen probleem. De Roda-supporters lopen gewoon tussen de Ajax-supporters richting bezoekersvak want bij een A-wedstrijd is er geen supportersscheiding. Dit is een afstand van ongeveer 600 meter. Wel zijn op de route naar het bezoekersvak koppelgewijs ME'ers in vreedestenuë ingezet en een groepje ruiters.

Bij het laatste cluster gaat het echter mis. Bij het uitstappen beginnen de supporters leuzen te scanderen "Kerkrade hooligans" en "Waar zijn de joden nou". Ook worden onderweg richting bezoekersvak capuchons opgezet. Voor de Amsterdamse politie is dit reden om met de ME dichterbij de supporters te gaan zitten. In plaats van koppelgewijze spreiding lopen zij aan weerszijden met de groep mee richting bezoekersvak. Bij het bruggetje richting Ajax supportershome probeert een grote groep van ongeveer 100 van de 250 Roda-supporters die richting in te slaan in plaats van de weg te vervolgen richting bezoekersvak K. Met behulp van een sectie ME, politiepaarden, stewards en supportersbegeleiders kan deze groep mede met inzet van de wapenstok worden tegengehouden. Segment K wordt vrijgemaakt van

andere Roda-supporters en de groep wordt daar vastgehouden. Daarbij wordt door Roda-supporters met flessen en blikjes gegooid richting politie en worden politiemensen en politiepaarden en Ajax-supporters die nog in de buurt zijn geschopt en geslagen. Dit onder luid gezang van " Hamas, hamas, joden aan het gas".

In segment K worden 187 van de 250 personen uit het laatste cluster aangehouden. Met behulp van Roda-stewards worden een aantal gezinnetjes en vaders met kinderen er tussenuit gehaald. Van de 187 supporters zijn 2 supporters aangehouden voor belediging; 5 openlijk geweld en 181 voor het verstoren van de openbare orde (APV2.1⁴). In de loop van de avond en nacht is nagenoeg iedereen met een politietransactie naar huis gestuurd. Drie personen zijn met een dagvaarding de volgende dag naar huis gegaan. De voetbalofficier van justitie verstrekt de strafrechtelijke informatie middels het Voetbal Volg Systeem (VVS) aan de afdeling Juridische Zaken van de KNVB. Via het CIV zijn 179 namen bij de KNVB voorgedragen voor een stadionverbod. De namen zijn ook doorgegeven aan de politie Kerkrade.

Ongelukkigerwijs was de zondag daarop in Kerkrade de competitiewedstrijd tegen Ajax. De driehoek in Kerkrade wilde de Ajax-fans niet duperen en koos daarom voor vrij vervoer. Wel werden extra maatregelen getroffen in de vorm van een verhoogde inzet (160 man politie). Ook werd het hele parkeerterrein, dat direct naast het bezoekersvak ligt, afgezet met hekken en zeilen zodat er geen visueel contact mogelijk was. Deze wedstrijd is heel rustig verlopen mede omdat een groot deel van de doelgroep afwezig was in verband met het eerder ontvangen stadionverbod.

(Juridisch) vervolg

In de weken na de bekerwedstrijd heeft de aanhouding van de Roda-fans nog voor veel beroering gezorgd. Bij Roda JC was de situatie zeer hectisch. Volgens de club hebben veel onschuldige, nette burgers ook een stadionverbod van negen maanden gekregen. Daar zitten schrijnende gevallen bij van mensen die al kaartjes hadden voor het wereldkampioenschap in Duitsland.

De Amsterdamse politie wijst er op dat de hele groep zich schuldig maakte aan het verstoren van de openbare orde of dat men tenminste deel uitmaakte van een groep die dat deed.

De Amsterdamse politie was door de Limburgse collega's niet op de hoogte gesteld van het feit dat er zoveel supporters uit de harde kern zouden komen (normaal zijn het er 20 tot 30; nu waren het er een stuk meer) en dat er ook Duitse supporters van Germania Aachen bij zaten. In reactie hierop geeft de politie Kerkrade aan dat er vooraf geen namenlijsten waren van supporters die met de bus mee zouden gaan omdat het een A-wedstrijd was. Zodoende was ook niet bekend dat er Duitse supporters mee kwamen (ongeveer 12).

Uiteindelijk hebben in totaal 163 Roda fans een stadionverbod gekregen van de KNVB. 107 fans spanden daarop een kort geding aan tegen de bond waarin ze eisten dat deze stadionverboden zouden worden opgeheven. Vol-

Noot 4 Het is verboden op of aan de weg of in een voor het publiek toegankelijk gebouw of vaartuig deel te nemen aan een samenshooling, onnodig op te dringen, in groepsverband dan wel afzonderlijk anderen lastig te vallen, te vechten of op andere wijze de orde te verstoren.

gens de fans waren er slechts een paar raddraaiers. Van deze 107 bleken er 21 al eens eerder te zijn bestraft met een stadionverbod.

De Voorzieningenrechter in Utrecht deed enkele weken later uitspraak en schorste de stadionverboden die de KNVB had opgelegd. De rechter oordeelde dat voordat deze stadionverboden mogen worden opgelegd de strafrechter of de civiele rechter eerst moet bepalen of de supporters in Amsterdam de wet hebben overtreden. De voorzieningenrechter kwam tot het oordeel dat gerede twijfel bestaat aan de juistheid van een flink aantal aanhoudingen. Uit het kortgeding vonnis blijkt dat de feiten omtrent de wijze waarop de massale aanhouding heeft plaatsgevonden niet duidelijk zijn.

Uit het Amsterdamse rechercheonderzoek zou moeten blijken dat de supporters in de bus al behoorlijk dronken waren en siggeluiden maakten (de chauffeurs zouden dit hebben aangegeven). Door de stewards die in de bussen toezicht hebben gehouden wordt dit echter ten stelligste ontkend. Een ander argument dat door de voorzieningenrechter werd aangedragen is dat de verklaringen van de politieambtenaren niet op eigen waarneming berusten. Ook ontbreken camerabeelden die de verklaringen zouden kunnen ondersteunen. De uitgereikte bekeuringen bevatten daarnaast voor alle supporters dezelfde aanklacht namelijk openbare ordeverstoring en bevatten geen weergave van een specifieke gedraging. Bij geen enkele eiser staat vast op grond van welke gedraging er sprake is van verwijtbaar gedrag. Er bestaat dan ook een gerede kans dat eisers niet allen een verwijt treft aan de ordeverstoring. Weliswaar stelt artikel 2 APV strafbaar het in groepsverband deelnemen aan een ordeverstoring, doch betwijfeld wordt door de voorzieningenrechter of het enkele feit dat men onderdeel vormt van een groep busreizigers die lopend zich op weg begeeft naar een stadion en waarvan enkele zich misdragen, ook de andere busreizigers strafbaar maakt.

De rechter laat het stelsel in stand op basis waarvan de KNVB aan de hand van OM informatie kan besluiten tot een civielrechtelijk stadionverbod. Vast staat dat de KNVB gerechtigd is een stadionverbod op te leggen op grond van de enkele melding van het Openbaar Ministerie. De rechter constateert ook dat van een onherroepelijke strafrechtelijke veroordeling geen sprake hoeft te zijn omdat het opgelegde stadionverbod een civiele sanctie is. Wel geldt dat het opleggen van een sanctie op de enkele melding van het OM, waarvan nadien (al dan niet door de strafrechter of de civiele rechter) blijkt dat deze melding (naar achteraf blijkt) ten onrechte is gedaan, in strijd is met de wet, aangezien dit naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is. Hiermee wordt een zwakte in het stelsel blootgelegd. Een eenmaal opgelegd stadionverbod wordt opgeheven als het OM alsnog seponeert of als de betrokkenen wordt vrijgesproken. Aan deze laatste voorwaarden is echter geen enkele termijn verbonden.

De KNVB gaat in hoger beroep omdat zij van mening is dat er geen sprake is van gerede twijfel aan de verwijtbaarheid van de handelingen van de supporters zoals gesuggereerd door de fans en overgenomen door de Voorzieningenrechter. In afwachting daarvan heeft de bond alle stadionverboden opgeschort (ook van degene die niet naar de rechter zijn gegaan) en daarmee uitvoering gegeven aan de uitspraak. Dit geldt niet voor de vier personen die in een strafrechtelijk traject zitten, hun stadionverbod blijft gelden.

Situatie Roda JC

Het afgelopen seizoen zijn er diverse incidenten geweest met de Roda-supporters (een overzicht van het CIV levert 9 incidenten op). Onder andere in de wedstrijd tegen Utrecht waar in de bus al alcohol genuttigd werd. Dit is niet toegestaan bij een verplichte combi en de bus is toen ook teruggestuurd; ook tegen Vitesse was er veel onrust en werden er vernielingen aangericht. De club probeert de fans wel in het gareel te krijgen/ houden. Eerder zijn vanuit de club gesprekken gevoerd met de supporters en daarbij is o.a. het alcoholgebruik (en rookgedrag) in de bus ter sprake gekomen. Dit is schriftelijk en mondeling medegedeeld aan de supporters. In voorbereiding op het nieuwe seizoen is de club druk bezig met de partners een pakket van maatregelen samen te stellen. Eén van de maatregelen waaraan gedacht wordt is een algeheel alcoholverbod in de bus, ook bij A-wedstrijden.

Met de supportersverenigingen Roda JC en WSU is het bestuur in gesprek voor het nieuwe seizoen. De relaties met het 'Fan-project' zijn het afgelopen seizoen bekoeld. Op het maandelijkse veiligheidsoverleg tussen bestuur en supportersverenigingen was het fanproject de laatste keer niet vertegenwoordigd. Zodra meer bekend is over de aanpak voor het nieuwe seizoen zal de club contact opnemen met het Fan project.

Tot slot

Los van andere oorzaken bewijst dit incident andermaal dat een parkeerplaats bij het bezoekersvak in de Arena erg gewenst is. Al twee jaar is men hier mee bezig, alle partijen zijn voorstander maar de procedures duren lang.

Bijlage 6 Grootschalige aanhoudingen Feyenoord – Ajax 23-4-'06

De wedstrijd Feyenoord – Ajax op 23 april 2006 om half een is de return-wedstrijd in de play-offs tussen deze beide clubs. Drie dagen daarvoor heeft Ajax met 3-0 van Feyenoord gewonnen.

Beleid

De wedstrijd is ingeschaald als een risico C+-wedstrijd, zoals gebruikelijk bij een Feyenoord – Ajax. De spanning rond de wedstrijd wordt op basis van diverse politie-informatie vooraf hoger ingeschat dan gebruikelijk. Factoren die meespelen in de opgebouwde spanning tussen de supportersgroepen zijn het eerdere verlies van Feyenoord, de aanval van Ajax-supporters op het ADO-supportershome en de incidenten rond deze wedstrijd vorig seizoen. Hierbij zijn de Ajax-supporters teruggestuurd, hebben zij de treinen vernield en hebben de Feyenoordsupporters in grote groepen de confrontatie met politie gezocht. De politie-informatie behelsde onder meer dat ADO-supporters naar Rotterdam zouden komen om Feyenoordsupporters te ondersteunen in een confrontatie met Ajax-supporters. Deze informatie heeft de driehoek doen besluiten om de politie-inzet op te hogen tot in totaal 544 man politie-inzet, waaronder 6 pelotons ME (290 man). Er is sprake van een zogenoemd GBO (Grootschalig Bijzonder Optreden), zoals gebruikelijk bij deze wedstrijden. Er zijn die dag 28.000 toeschouwers, waarvan 1221 Ajax-supporters die met de verplichte combitrein naar De Kuip komen.

Op 18 april is een driehoeksoverleg geweest tussen burgemeester, Hoofdofficier van Justitie en Korpschef van politie, waarin de wedstrijd is besproken. In dit overleg is de beleidslijn afgesproken dat de politie preventieve methoden van relbeheersing toepast door op te treden in de start- en mobilisatiefase van een incident. Een mobilisatiemoment is wanneer een groep zich gaat verzamelen, massaal gaat bellen of rennen. Deze mobilisatiemomenten leiden zonder optreden van de politie, bijna altijd in het plegen van strafbare feiten of verstoring van de openbare orde. De gekozen strategie richt zich op het voorkomen van risicovolle samenscholingen en uitdagend gedrag dat aanleiding kan geven tot het ontstaan van openbare orde problemen en andere wanordelijkheden. Bij Koninginnedag 2005 is positieve ervaring opgedaan onder andere met het aanhouden bij samenschioling met als kenmerklijke doel het verstoren van de openbare orde (art. 2.1.1 APV Rotterdam) van een risicovolle groep van circa 15 personen.

Ongeregeldheden en politieoptreden

De aankomst van de treinen met Ajax-supporters verloopt redelijk rustig. Voor de wedstrijd zijn er verder geen bijzonderheden. In het stadion zit een deel van het Feyenoord-publiek op andere plaatsen i.v.m. de andere wijze van kaartverkoop voor play-off wedstrijden. Door de politie wordt dit aangegeven als een van de redenen waarom een groep van ca. 70 Feyenoord-supporters aan het begin van de eerste helft een poging kunnen wagen om

door de stewardlinie heen te breken naar het buffervak naast het uitvak van de Ajax-supporters. De ME grijpt in, dwingt de supporters terug en stellen zich in linie op om supportersgroepen gescheiden te houden.

Bij de voorsprong van 0-2 voor Ajax vlak voor rust verlaten groepen Feyenoord-supporters, waaronder harde kern supporters van vak W, het stadion. Deze groepen van circa 170 – 200 supporters lopen de Marathonweg op aan de zuidkant van het stadion. Daar worden stenen verzameld en gegoid naar de politie. De ME voert daar diverse charges uit en het overgrote deel van deze groepen trekken richting het sportpark van amateurvoetbalclub DHZ. Op de velden van DHZ worden op dat moment wedstrijden gespeeld.

De Algemeen Commandant besluit op advies van de ME commandant deze groepen, die deels ook de kantine van DHZ zijn binnengegaan op basis van art 2.1.1 APV Rotterdam aan te houden om verdere escalatie de kop in te drukken. Deze groepen worden ingesloten door de ME en aangehouden. Een deel weet echter de dans te ontspringen door over de voetbalvelden weg te vluchten. De ME houdt, vanwege de mogelijke vermenging van orde verstoorders met op het DHZ-terrein aanwezig 'regulier' publiek, selectief aan. Voetballers van DHZ worden b.v. doorgelaten.

In totaal worden bij DHZ ca. 200 personen door de ME aangehouden op basis van artikel 2.1.1 van de APV (samscholing) en / of artikel 141 van het wetboek van Strafrecht (openlijke geweldpleging)

De arrestanten worden gefouilleerd en in door politie gevorderde bussen van de RET afgevoerd naar de arrestantenafhandeling (Araf) in het stadion en het Wilhelminaplein. Dit neemt circa 2 uur in beslag. Het Openbaar Ministerie roept de medewerkers die piket hebben op om naar de Araf te komen.

Aangekomen bij de Araf wordt de arrestanten om een identiteitsbewijs gevraagd, worden zij een voor een gefotografeerd en er wordt een aanhoudingskaart ingevuld en een proces verbaal opgemaakt. Het OM maakt hierna een eerste selectie: personen die ernstige strafbare feiten hebben gepleegd worden nog gehoord, anderen worden heengezonden. Binnen deze gehele procedure is aan vrouwen en kinderen voorrang verleend.

In de tussentijd is om 14.22 uur de wedstrijd afgelopen, Ajax wint met 2-4 en de Feyenoord-supporters verlaten teleurgesteld het stadion. De Ajax-supporters worden opgehouden in de uitvakken. De route langs de uitvakken op het stadionterrein is afgesloten, alle andere looproutes het stadion uit zijn geopend.

De politie constateert de afgelopen jaren een tendens dat jongeren uit de wijken en sensatiebeluste supporters zich op de Marathonweg en het Stadionviaduct verzamelen tegen het einde van de wedstrijd. Dit geeft probleem-supporters de ruimte om zich min of meer anoniem tussen deze groepen te begeven. Bij het Stadionviaduct staat ME, mensen mogen er wel door het viaduct op, maar de weg terug naar het stadion is door de ME afgesloten. De politie wil daarmee voorkomen dat de supporters van de Marathonweg zichtcontact hebben met Ajax-supporters op het moment dat zij het uitvak verlaten. Ook wil de politie hiermee voorkomen dat groepen de Olympiaweg oplopen langs het spoor waar de treinen voor de Ajax-supporters staan. De Feyenoordsupporters kunnen alleen aan de overkant van het Stadionviaduct aan de kant van het Breeplein er af. Het viaduct is circa 200 meter lang.

Een grote groep Feyenoordsupporters blijft staan kijken op het viaduct boven het spoor. Een paar honderd meter voor het viaduct staan de twee treinen klaar om de Ajax-supporters naar Amsterdam te vervoeren. Door de megafoon op een ME-bus wordt meerdere keren omgeroepen: "Mensen loopt u door, u heeft hier niets meer te zoeken."

Een kwartier na de wedstrijd staan echter nog steeds supporters op het Stadionviaduct die grote stenen kapot gooien, om vervolgens de gebroken stukken naar de ME te gooien. Deze gebeurtenissen worden door het videoteam vastgelegd. De ME voert een charge uit, ondersteund door de Beredenen Brigade van de politie. De groepen op het viaduct trekken zich een stukje terug richting Breeplein, maar als de ME zich weer bij de stadionskant van het viaduct opstelt, lopen de groepen weer in de richting van het stadion. Ruim tien minuten later probeert de ME in linie de groep op te drijven. Er lopen wat mensen weg, maar het grootste deel blijft op de brug staan en neemt deels een dreigende houding aan. De ME roept via de megafoon nog meerdere malen om dat mensen daar weg moeten gaan. De politie en OM zijn dan ook van mening dat het voor de supporters die er nog staan inmiddels uit feiten en omstandigheden overduidelijk moet zijn geweest dat ze daar niets meer te zoeken hadden. Mede op basis van helikopterbeelden in de commandokamer is de schatting dat er 150- 200 supporters op het viaduct staan.

De Amsterdamse politie in het Ajax-vak meldt ondertussen dat de spanning in het Ajax vak oploopt. Ook komt er opnieuw informatie binnen dat ADO supporters onderweg zouden zijn naar Rotterdam en wordt een anonieme bommelding gedaan. De standaardprocedure voor bommeldingen wordt gevolgd, Personeel van bureau Wapens en Techniek wordt ingeschakeld en doet cf. de procedure onderzoek naar de melding. Na 20 minuten volgt van hen het advies om geen verdere actie te ondernemen op de melding. Dit advies wordt opgevolgd.

Bij het Topsportcentrum en op het Voorplein, dat naast het station ligt waar de Ajax-treinen vertrekken, staan groepen supporters een uur na de wedstrijd nog te wachten. De stilstaande groepen supporters rond het stadion vormen voor de politie een belemmering voor het politieoptreden en het afvoeren van de Ajax-supporters. Drie kwartier na het einde van de wedstrijd wordt daarom het voorplein 'leeg geveegd' door politiemensen van de voetbaleenheid.

Op het Stadionviaduct staan de ME en de groepen supporters nog steeds tegenover elkaar. Deze situatie wil de politie doorbreken zodat de Ajax-supporters naar de treinen kunnen zonder dat er een confrontatie is met de supporters op het viaduct boven het spoor. Het Stadionviaduct leeg laten vegen door de ME in de richting van het Breeplein is voor de politie echter geen optie, omdat de supporters - waaronder stenengooiers - dan in grote getale in de woonwijk over het spoor terecht komen en via die route mogelijk ook de spoorlijnen kunnen bereiken.

Daarom wordt besloten de groepen op het Stadionviaduct in te sluiten en aan te houden. De juridische grond waarvoor de supporters achteraf worden aangeklaagd is artikel 2.1.1 van de APV Rotterdam (samenscholing). Een klein uur na het einde van de wedstrijd wordt de hele groep dan ook ingesloten en aangehouden.

Bij de RET worden bussen gevorderd, waarvan de eersten binnen een kwartier

tier aanwezig zijn. De supporters worden aangehouden, gefouilleerd en naar de bussen geleid. Op het viaduct blijken echter niet 200 maar ca. 600 supporters te staan. Met deze aantallen was in de preparatie geen rekening mee gehouden. Gaande dit proces worden dan ook extra bussen gevorderd bij de RET en wordt politiebureau 'de Veranda' als 3e Araf-locatie ingezet. De bussen brengen de supporters naar een van de drie Araf-locaties. De laatste bus met arrestanten vertrekt om 17:17 uur richting Araf Wilhelminaplein.

Een half uur na de insluiting van de supporters op het Stadionviaduct kunnen de Ajax-supporters het uit-vak verlaten. Ze worden langzaam naar de gereedstaande treinen geleid. De treinen vertrekken om 16.30 en 16.32 uur. Het vertrek verloopt verder zonder incidenten.

Van het totaal aantal van 838 aanhoudingen die dag zijn 161 personen minderjarig waarvan 62 jonger dan 16. Het is de politie niet bekend hoeveel van deze arrestanten bij de wedstrijd zijn geweest en hoeveel na de wedstrijd zijn aangesloten.

Om 01.00 uur zijn alle supporters weer op vrije voeten. Het Auditteam heeft geen onderzoek gedaan naar de omstandigheden waarin de arrestanten opgehouden zijn.

Juridische afhandeling

In het driehoeksoverleg is door de hoofdofficier van Justitie gemeld dat alle aanhoudingen rechtmatig zijn geweest, maar dat, gelet op de vermenging van groepen openbare orde verstoorders met anderen, onvoldoende individualiseerbaar bewijs voor vervolging van alle aangehoudenen aanwezig is.

Voor vervolging op basis van samenscholing dient duidelijk te zijn dat de personen deel uitmaken van een groep die ook daadwerkelijk groepsgewijs optreedt of dreigt. Omdat dit niet / onvoldoende met waarnemingen helder te maken bleek, en zowel bij DHZ als op het Stadionviaduct sprake was van mogelijke vermenging van groepen openbare orde verstoorders met anderen, is dan ook alleen in individuele gevallen vervolging ingesteld.

Rond de wedstrijd Feyenoord – Ajax zijn in totaal 838 personen aangehouden:

Van de 799 personen die zijn aangehouden bij DHZ en op het Stadionviaduct zijn naderhand 23 personen op videobeelden en op basis van waarneming herkend voor andere strafbare feiten (m.n. stenen gooien). Zij worden onder andere vervolgd voor openlijke geweldpleging. Deze 23 personen en de 39 aanhoudingen rond de wedstrijd zijn tot dusver bij de KNVB aangemeld voor een civielrechtelijk stadionverbod.

Van de 838 aanhouden personen konden 161 personen zich niet identificeren. Een groot deel van deze personen wordt vervolgd voor overtreden van de wet ID. De politie moet hier nog aanvullende processen verbaal van opmaken. Deze personen zullen door het OM bij de KNVB worden aangemeld voor een stadionverbod.